

PÁLYAMŰ

**az Országos Bírósági Hivatal elnöke által 168.E/2023. (IV. 13.) OBHE határozattal kiírt,
a Miskolci Törvényszék Büntető Kollégiumának
kollégiumvezetői tisztségére benyújtott pályázathoz**

**dr. Horváth Dóra
törvényszéki bíró
Miskolci Törvényszék**

Tartalomjegyzék

Alapvetések és inspirációk	5
I. A kollégiumi tevékenységet szabályozó normarendszer	7
II. A Miskolci Törvényszék és annak illetékességi területén működő járásbíróságok üzgyszorgalmi adatainak bemutatása	9
II.1. Mennyiségi mutatók	9
II.1.1. Járásbírószágok – büntető ügyszak	10
II.1.2. Járásbírószágok – szabálysértési ügyszak	11
II.1.3. Törvényszék másodfok	12
II.1.4. Törvényszék elsőfok	13
II.1.5. Büntetés-végrehajtási ügyszak	14
II.2. Időszorúségi mutatók	14
III. Az ítélkezés megalapozottsága	18
IV. A kollégium működésével kapcsolatos hosszútávú tervek	21
IV.1. Az ítélkezés időszorúsége – tervek, célok	21
IV.2. A megalapozott ítélkezés, a kollégium szakmai tevékenysége, célkitűzések, javaslatok	26
IV.3. Az ítélkezés személyi feltételeinek biztosítása, az emberi erőforrások	32
IV.4. Az ítélkezés tárgyi feltételeinek biztosítása	39
IV.5. Integritás, hozzáférés a bíróságokhoz	40
IV.7. Oktatás, képzések	44
Zárógondolatok	50

„A bíró leghatalmasabb oltalma a polgárok nyugalmanak; ő [...] zabolázza az indulatost, ő bünteti az erőszakoskodót, az ő lelkiismeretén nyugszik a polgárok vagyonbeli bátorsága is. [...] Boldog azon haza, hol a bíró ítélete nem csak igazságot szolgáltat, hanem hivatalába és személyébe helyezett bizodalomnál fogva megnyugvást is szerez a feleknek; ott könnyebben enyésznek a pörlekedés keserűségei, ott hajlandóbbak a felek egymásnak testvéri kezet nyújtani.”

Deák Ferenc

Alapvetések és inspirációk

Gimnáziumi éveim óta tudatosan készültem a bírói pályára. Befolyásmentes elhatározásom volt, mely középiskolai tanulmányaim során született, egyetemi éveim alatt megerősödött, és amely mellett a jogi diploma megszerzése után is kitartottam. Választásom motivációját nem elsősorban az előttem járó kiváló jogászok munkássága jelentette, hiszen azzal életem első másfél évtizedében nemigen találkoztam. Ellenben szüleim világlátása, a tisztesség és a becsület mindennél előbbre valóssága, az adott szó ereje elültették bennem a jóra való törekvést, az igazság iránti vágy eszményét. Bíróként pedig az a feladatom, hogy az igazságért kiálljak. Úgy gondolom, hogy az igazság keresése és érvényesítése az a szakmai szépség, ami testet ölt a bírói hivatásban és amelyet az eddigi pályafutásom alatt becsülettel, a szakma iránti elkötelezettséggel és alázattal végeztem.

Hatalmas megtiszteltetés volt számomra, hogy csaknem két évtizednyi bírói szolgálat után 2019-ben a törvényszék büntető kollégiumvezető-helyettesének nevezték ki. Bírószági vezetőként számos új feladat és izgalmas kihívás várt rám: felelősség a színvonalas ítélkező munkáért, az egységes jogalkalmazás megteremtéséért, támogató szakmai együttműködés a kollégákkal a Miskolci Törvényszék és a járásbíróságok büntető ügyszakában. A szerteágazó igazgatási teendők mellett részt vettem az ítélkezésben is. Tárgyaltam törvényszék elsőfokon, intéztem büntetés-végrehajtási ügyeket és szükség esetén besegítettem a másodfokú ítélkezésbe. Nyomon követtem a bírói gyakorlat alakulását, közreműködtem a jogértelmezési nehézségekkel terhelt szakmai kérdések megoldásában.

A bíróságon eltöltött évek és az elmúlt négy esztendő tapasztalatai megerősítettek az emberi kapcsolatok erejében is. Ma már a szakmai fejlődésen túl azt tartom a legfontosabbnak, hogy olyan közegben dolgozhassak együtt a kollégáimmal, ahol a feladatok mellett az egymásra való odafigyelés alapvetés, ahol a bíró és az igazságügyi alkalmazott kollégák közötti támogató együttműködés képes gördülékenyebbé tenni a sokszor nehéz és kihívásokkal teli munkát.

Hiszem, hogy a bíróságok az Alaptörvényben rögzített kötelezettségeiknek akkor tudnak leginkább eredményesen megfelelni és eleget tenni, ha működésüket a nyugalom és békesség

jellemzi. Utóbbiak közvetítését kiemelt feladatommak tartom, és – azt gondolom – a személyiségem is alkalmassá tesz ezen értékek képviselésére.

Kinevezésem esetén közvetlen és őszinte kommunikáción alapuló partnerséget kívánok kialakítani és fenntartani minden munkatársammal. Szeretném, ha a vilájárvány okozta hatások után az emberi kapcsolatok is újra erőre kapnának, ha a bírói pulpitus magányát a közösség energiája képes lenne ellensúlyozni.

A kollégiumvezetői tevékenységet szabályozó normarendszer rövid bemutatása után a pályaművemben a Miskolci Törvényszék büntető ügyszakát jellemző ügyforgalmi adatok, és a bíróság működését meghatározó egyéb tényezők, az ítékezés személyi és tárgyi feltételei, a képzések, az integritás elemeinek ismertetése mellett – a pályázati kiírásnak megfelelően – összegzem azokat a büntető kollégium működésével kapcsolatos hosszú távú terveimet, vezetői céljaimat, amelyek megvalósítására a törvényszék igazgatási vezetőinek támogató egyetértése esetén törekedni fogok.

I. A kollégiumvezetői tevékenységet szabályozó normarendszer

A bíróságok működését szabályozó normák közül a legfőbb jogforrás Magyarország Alaptörvénye. Az Alaptörvény XXVIII. cikke elvi jelentőséggel rögzíti: mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

A 25. cikk (1) bekezdése pedig a bíróságok lényegi feladatát deklarálja. E szerint a bíróságok igazságszolgáltatási tevékenységet látnak el. A bíróság dönt – egyebek mellett – a büntetőügyekben [25. cikk (2) bekezdés].

Az Alaptörvényen túl, annak rendelkezése szerint, a bíróságok szervezetének, igazgatásának és központi igazgatása felügyeletének, a bírák jogállásának részletes szabályait, valamint a bírák javadalmazását sarkalatos törvény határozza meg [25. cikk (8) bekezdés].

A kollégiumvezetői tisztségre vonatkozó generális szabályokat a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. tv. (továbbiakban: Bszi.) tartalmazza. E törvény 118. § (1) bekezdésének c) pontja értelmében a kollégiumvezető bírósági vezető, akinek e tisztséghez kapcsolódó feladata a kollégium, azaz az adott ügyszakba beosztott bírák testületének vezetése [Bszi. 118. § (2) bekezdés]. A kollégiumvezető felel a bírósági szervezeti egység jogszabályoknak, az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) elnöke által kiadott szabályzatoknak és határozatoknak megfelelő hatékony működéséért [Bszi. 118. § (3) bekezdés].

A Bszi. 155. §-a alapján a kollégium véleményt nyilvánít – a járásbírósági állásra benyújtott pályázat kivételével – a bírói álláspályázatokról, részt vesz a bírák szakmai tevékenységének értékelésében, véleményezi az ügyelosztási rendet, véleményt nyilvánít egyebek mellett a 131. § c) pontjában meghatározott vezetői álláspályázatokról, kezdeményezheti a bírósági vezető, vezetői vizsgálatának elrendelését vagy a vezető felmentését, és ellátja a törvény által meghatározott egyéb feladatokat.

A Bszi. 26. § (1) bekezdése alapvetésként rögzíti, hogy a kollégiumvezető köteles folyamatosan figyelemmel kísérni a kollégiumhoz tartozó bíróságok ítélkezését. A tisztséget érintő részletesebb szabályokról az említett törvény 124. § (1) bekezdése pedig akként rendelkezik, hogy a kollégiumvezető szervezi a kollégium munkáját, évente beszámol a kollégiumnak a pályázatához csatolt pályaművében szereplő – az adott időszakra vonatkozó – tervek megvalósulásáról, valamint a megelőző naptári évben kitűzött célok és intézkedések végrehajtásáról és eredményéről. Mindezekon túl ellátja a jogszabály, az OBH elnökének szabályzata vagy az OBH elnökének határozata, továbbá a bíróság szervezeti és működési szabályzata szerint hatáskörébe utalt igazgatási feladatokat.

A kollégiumvezető feladataira vonatkozó legrészletesebb szabályokat az OBH Elnökének 6/2015. (XI. 30.) OBH számú, a bíróságok igazgatásáról rendelkező szabályzatról szóló utasítása (a továbbiakban: Igazgatási Szabályzat) tartalmazza, ahogyan azt az említett szabályzat 8. § (4) bekezdése deklarálja.

Az Igazgatási Szabályzat 5. § (2) bekezdés c) pontjának értelmében a kollégiumvezető igazgatási intézkedésre jogosult személy, aki a feladatainak az ellátása során igazgatási szabályozókat – pl. intézkedést, utasítást, ajánlást, előterjesztést – alkalmazhat a kollégium tevékenységére kiterjedően. Felel egyebek mellett az általa vezetett bírósági szervezeti egység hatékony és időszerű működéséért, jogosult és köteles megtenni minden olyan intézkedést, amely a hatékony és időszerű ítélkezési munkát és az eljárások ésszerű határidőn belüli befejezését elősegíti, továbbá biztosítja az arányos munkateher-elosztást. Köteles továbbá az igazgatás és ahhoz kapcsolódó döntéshozatal nyilvánosságát – a döntés-előkészítő anyagok kivételével – a szükséges mértékben biztosítani [Igazgatási Szabályzat 23. § (1), (3) és (4) bekezdés].

További részletszabályokat tartalmaz a 28. § (2) bekezdése, melyek sorából egyrészt az egységes jogalkalmazási gyakorlat kialakítását és fenntartását biztosító feladatokat emelem ki. E szerint a törvényszéki kollégiumvezető figyelemmel kíséri és elemzi a bírák, a másodfokú tanácsok ítélkezési tevékenységét, összegyűjti és elemzi, szükség esetén a kollégium elé terjeszti a vitás jogalkalmazási kérdéseket, évenként összegzi a tanácselnökök feljegyzéseinek általánosítható tapasztalatait, javaslatot tesz az ítélkezést segítő, támogató, központi intézkedést igénylő – különösen a képzést, a jogszabálmódosítást, illetve szabályzatalakotást érintő – kérdésekben [Igazgatási Szabályzat 28. § (2) bekezdés c), d), f), o) pont]. Feladata – különösen – a bírák ítélkező tevékenységének vizsgálatában, értékelésében való közreműködés, a tanácselnöki feljegyzések ismertetésének irányítása és szervezése, a bírósági titkárok, a bírósági fogalmazók, a bírósági ügyintézők és a további igazságügyi alkalmazottak képzésének szakmai irányítása, felügyelete, valamint a közérdekű bejelentések és a panaszügyek intézése [Igazgatási Szabályzat 28. § (2) bekezdés i), j), k), m) pont].

Mindezekon túl a pályázott tisztség ellátása során a kollégiumvezetőnek meg kell felelnie a Miskolci Törvényszék Szervezeti és Működési Szabályzatában rögzített kívánalmaknak (SZMSZ 3.1.3. pont), az Országos Bírósági Hivatal és a Miskolci Törvényszék elnöke által a szervezet működésével kapcsolatban megfogalmazott közép- és hosszú távú terveknek is.

A kollégiumvezető kiemelt feladata az ítélkezés hatékonyabbá tételének, a hosszabb perttartalmú ügyek csökkentésének, a minőségi ítélkezés fenntartásának elősegítése, valamint a rendelkezésre álló emberi és tárgyi erőforrások optimális és racionális elosztásában való közreműködés, hozzájárulás a bírósági integritás biztosításához, a bírósághoz való hozzáférés egyszerűsítéséhez, továbbá a képzési rendszer fejlesztéséhez.

II. A Miskolci Törvényszék és annak illetékességi területén működő járásbíróságok ügyforgalmi adatainak bemutatása

Az ítélkezési tevékenység objektív, számszerű paraméterekkel történő jellemzése és mérése rendkívül nehéz és összetett feladat. Az ügyforgalmi adatok mögött sokszor a bíróságokon, a bírakon kívül álló körülmények állnak. A bíróságra érkező büntetőügyek számát a büntetőpolitika célkitűzései, a bűnüldözés hatékonysága és még számos más társadalmi folyamat befolyásolhatja. A befejezést késleltetheti a nyomozás minősége, az ügyek jellemzői, az időszerűség alakulására negatív hatással lehetnek az elhúzódó jogértelmezési problémák, vagy akár a bíró személyében bekövetkezett változás is. A különböző mutatók adatainak elemzése azonban hasznos lehet annak szemléltetésére, hogy az ítélkezést milyen, a bírósághoz köthető tényezők determinálják, melyek a bírói munka támogatásra szoruló területei.

A kollégiumvezető feladata, hogy munkájával a bírák függetlenségének teljeskörű tiszteletben tartása mellett elősegítse a hatékony és időszerű ítélkezést, így megkerülhetetlen azoknak a statisztikai tényeknek, valamint az ítélkezés számszerűsíthető adataival jellemzett környezetnek, tendenciáknak a bemutatása, amelyek kollégiumvezetői kinevezésem esetén a céljaim megvalósításának kiinduló pontját jelentenék a Miskolci Törvényszék büntető ítélkezésének jelenlegi helyzete vonatkozásában. Ehhez pedig érdemes áttekinteni néhány ügyforgalmi adatot.

Az adatok forrásaként a Miskolci Törvényszék elnökének 2021. és 2022. évi beszámolója, a törvényszék szervezeti és működési szabályzata, továbbá a bíróságra vonatkozó, valamint az országos ügyforgalmi és statisztikai adatok szolgáltak.

II.1. Mennyiségi mutatók

Az ügyforgalmi adatok szemléltetését és elemzését megelőzően hangsúlyozni kell, hogy a 2020. és a 2021. években a koronavírus okozta világjárvány lényegesen befolyásolta a bíróságok működését, így hatással volt a Miskolci Törvényszék ítélkezési tevékenységére is. A védekezés elsődlegessége, a sajátos jogi környezet átmeneti, mégis alapvető ügyforgalmi változásokat idézett elő a korábbi, jellemzően kiegyensúlyozott feltételek mellett dolgozó törvényszék munkájában. Emiatt fontosnak vélem a járvány előtti időszakot részben reprezentáló 2019. évi adatok érintését is.

A Miskolci Törvényszék büntető ügyszakának ügyforgalmát illetően – általánosságban – az a megállapítás tehető, hogy 2019-hez képest a járvány éveiben a peres ügyérkezés csökkent, míg a nemperes ügyek száma emelkedett. A peres és nemperes ügyérkezés egymáshoz való viszonya a befejezések számában is jelentkezett, a csökkenő peres befejezésszámmal párhuzamosan a nemperes befejezések számának emelkedése volt jellemző.

Az alábbi táblázat a Miskolci Törvényszék 2019-2022. évekre vonatkozó büntető ügyforgalmi adatait mutatja.

A Miskolci Törvényszék ügyforgalmi adatai, büntető ügyszak 2019-2022												
Járásbíróságok												
Az ügy tárgya	Érkezett				Befejezett				Folyamatban maradt			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Büntető peres	2030	1995	1981	2088	2250	1738	1928	1967	747	1004	1057	1178
Büntető nemperes	5565	6852	6480	6244	5593	6739	6429	6394	224	337	388	238
Szabálysértés peres	4856	4725	5057	4740	4803	4744	5096	4753	261	242	203	190
Szabálysértés nemperes	16419	22670	29270	21071	16307	21370	29990	21644	1108	2408	1688	1115
Törvényszék - fellebbezett ügyek												
Az ügy tárgya	Érkezett				Befejezett				Folyamatban maradt			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Büntető peres	730	460	680	711	752	573	569	729	261	148	259	241
Büntető nemperes	1563	1515	1483	1256	1553	1533	1541	1247	151	133	75	84
Szabálysértés	76	26	45	86	85	23	48	73	0	3	0	13
Törvényszék - elsőfokú ügyek												
Az ügy tárgya	Érkezett				Befejezett				Folyamatban maradt			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Büntető peres	68	56	43	64	57	58	66	44	63	61	38	58
Büntető nemperes	216	279	354	283	220	276	358	285	5	8	4	2
Büntetés-végrehajtási ügyek	6351	6459	4917	5148	6444	6419	5089	5157	543	583	411	402

Az adatok alapján, részletesen áttekintve a járásbíróságok, illetve a törvényszék ügyforgalmát az alábbi következtetések vonhatók:

II.1.1. Járásbíróságok – büntető ügyszak

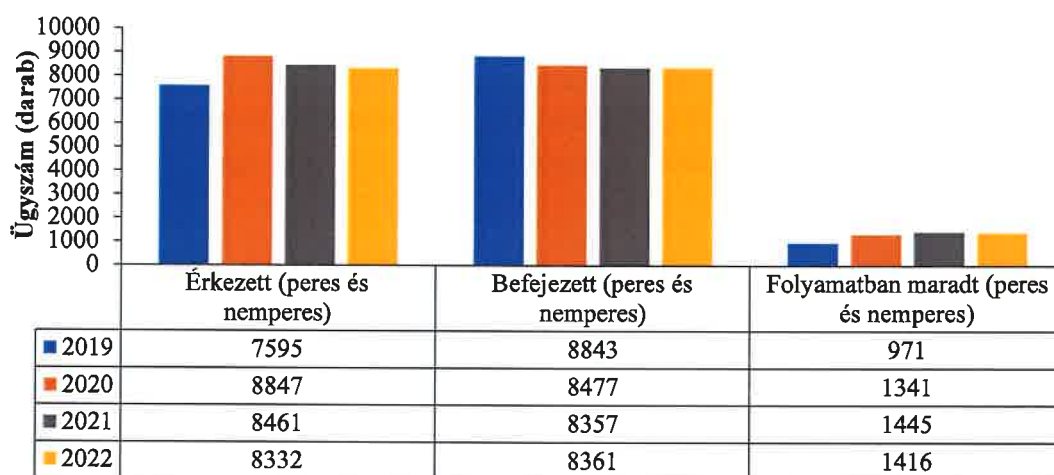
A járásbíróságokon a hatályos büntetőeljárás szabályok mellett a járványügyi veszélyhelyzet idején bevezetett különleges eljárási rend tovább fokozta az eltolódást a nemperes ügyek irányába, ugyanakkor számottevő csökkenés a peres érkezés esetében sem volt detektálható. A büntető peres ügyek száma a veszélyhelyzet első évében 2019-hez képest mindössze 2%-kal csökkent, miközben ugyanezen időszakban a nemperes érkezés 23%-kal nőtt.

2022-ben a változás iránya megfordult, a peres ügyek száma nőtt, a 2021-ben érkezett 1981 ügygel szemben 2022-ben 2088 büntető peres ügyet iktattak a járásbíróságokon. A nemperes ügyek száma csökkenni látszik, 2021-ben 6480, majd 2022-ben 6244 nemperes ügy érkezett erre az ítélkezési szintre.

A kollégák lelkiismeretes munkájának köszönhetően az érkezésszám növekedése a folyamatban maradt ügyek számát érdemben nem érintette, az a 2021. évhez képest tovább csökkent.

2. ábra

Az ügyforgalmi adatok alakulása a törvényszék illetékességi területén működő járásbíróságokon büntető ügyszakban a 2019-2022. közötti időszakban

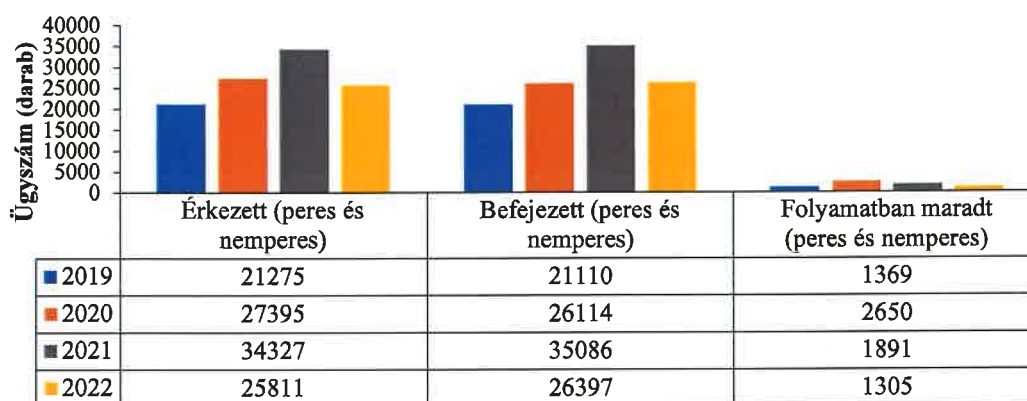

II.1.2. Járásbíróságok – szabálysértési ügyszak

A nemperes érkezés növekedése különösen szembetűnő volt a szabálysértések esetében.

Az említett ügyszakban 2020-ban és 2021-ben is kifejezetten jelentős érkezés emelkedés történt, míg 2019-ben 16.419 darab, 2020-ban 22.670, majd 2021-ben 29.270 szabálysértési nemperes ügyet iktattak a járásbíróságokon. 2022-re az érkezésszám normalizálódni látszott, azonban az elmúlt évben még mindig csaknem 30%-kal több szabálysértési nemperes ügy érkezett, mint a világjárványt megelőző 2019. évben.

Az ügyforgalmi adatok alakulása a törvényszék illetékességi területén működő járásbíróságokon szabálysértési ügyszakban a 2019-2022. közötti időszakban

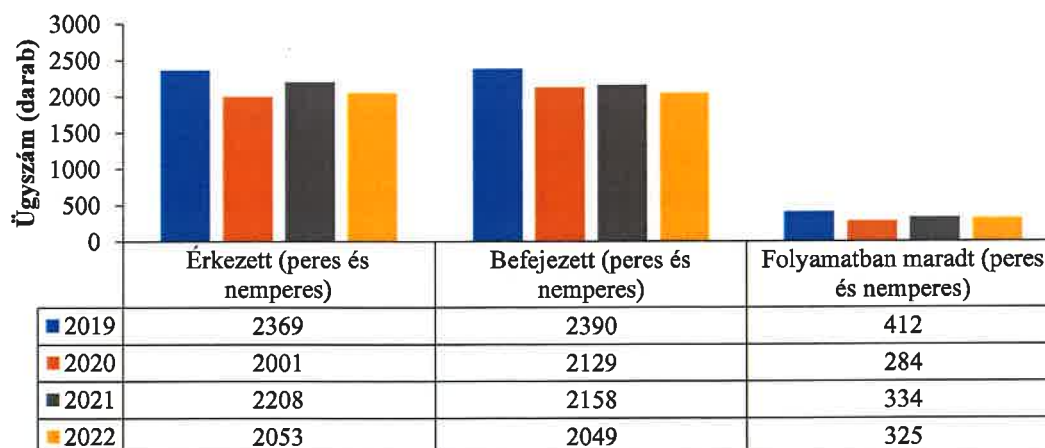

Az igazgatási vezetők megfelelő munkaszervezéssel, a kollégák kiváló helytállással kezelték a helyzetet, amit a 2022. év végén folyamatban maradt szabálysértési nemperes ügyek száma is bizonyít, míg 2020-ban 2408, 2022. december 31-én 1115 ilyen ügy volt folyamatban a járásbíróságokon.

II.1.3. Törvényszék másodfok

A törvényszék másodfokra érkező és az ott befejezett peres és nemperes ügyek száma alapvetően a járásbíróságok hasonló adataihoz igazodott.

Az ügyforgalmi adatok alakulása törvényszéki másodfokon büntető ügyszakban a 2019-2022. közötti időszakban

A másodfokú peres érkezés 2020-ban visszaesett, majd 2021-ben újra emelkedni kezdett, 2022-ben pedig megközelítette a 2019. évben rögzített adatokat. A másodfokú tanácsok folyamatosan kiegyensúlyozott és kiváló teljesítményének eredményeként az összes folyamatban maradt ügyek száma a 2019. évi alá csökkent. 2019-ben 412 ügy, 2022. december 31-én 325 ügy volt folyamatban a másodfokú tanácsok előtt.

II.1.4. Törvényszék elsőfok

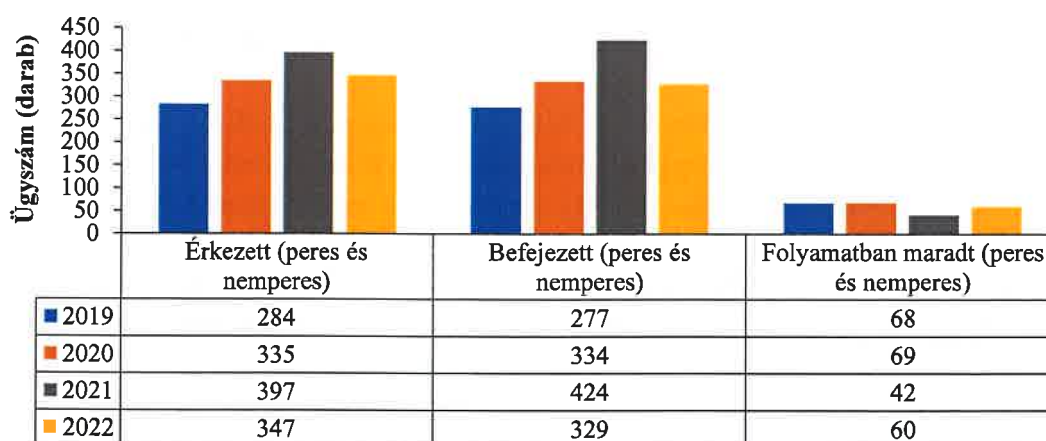
Törvényszék elsőfokon az elmúlt esztendőben az ügyforgalmi adatokat illetően markáns változás következett be. Az elsőfokra érkezett peres ügyek száma 2022-ben az előző év adataihoz képest drasztikus mértékben – csaknem 50%-kal – emelkedett, 2021-ben 43, 2022-ben 64 ügy érkezett törvényszék elsőfokra. Ezzel szemben az elmúlt esztendőben a befejezések száma elmaradt az előző évi eredményektől. Az okok vizsgálata során elsősorban ezen ügyek legfőbb sajátosságai emelendők ki, ekként az, hogy ezek az ügyek többségükben nagy tárgyi súlyú büntetőügyek, amelyek esetében a bizonyítási eljárás hosszabb időt vehet igénybe.

Törvényszék elsőfokon a peres érkezés növekedése mellett a nemperes ügyek érkezése is tartotta magát. Utóbbi ugyan nem érte el a 2021. évi szintet, de lényegesen meghaladta a 2019. év számait. 2019-ben 216, 2021-ben 354, 2022-ben 283 nemperes ügy érkezett törvényszék elsőfokra.

A kollégák évek óta jellemző elhivatott munkája eredményes volt, hiszen a törvényszéki elsőfokon 2022. december 31-én folyamatban maradt ügyek száma alatta marad a járványhelyzet előtt mért adatoknak.

5. ábra

Az ügyforgalmi adatok alakulása törvényszék elsőfokon büntető ügyszakban a 2019-2022. közötti időszakban

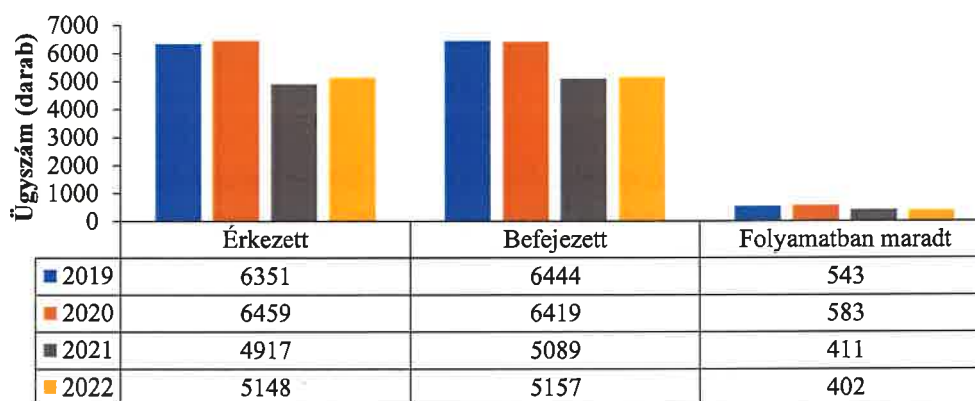

II.1.5. Büntetés-végrehajtási ügyszak

A büntetés-végrehajtási ügyszak adatait elemezve rögzíthető, hogy a fogvatartási körülményekkel kapcsolatos kártalanítási ügyek 2020-ig tartó rohamja után az ügyérkezés 2021-ben mintegy 25%-kal visszaesett, majd 2022-ben ismét növekedésnek indult, amihez a büntetés-végrehajtási intézetek kapacitásának emelkedése nyilvánvalóan hozzájárult. Az elmúlt esztendőben a bv. ügyek száma 3,5%-os mértékű emelkedést mutatott.

6. ábra

Az ügyforgalmi adatok alakulása a büntetés-végrehajtási ügyszakban a 2019-2022. közötti időszakban

A növekvő ügyszám a bírakat felkészülten érte, ugyanis az ügyszám emelkedésével egyidejűleg több ügyet fejeztek be, így a folyamatban lévő ügyek száma tovább csökkent.

II.2. Időszerűségi mutatók

Az ügyek ésszerű határidőn belüli elbírálása a bíróságok Alaptörvényben rögzített kötelezettsége és elvárás a hosszabb pertartamú ügyek számának csökkentése is.

Az ügyek lehető legrövidebb időn belüli befejezésére irányuló törekvés fontossága mellett azonban ki kell emelni azt is, hogy a gyorsaság nem válhat öncélúvá, a megalapozottság követelményének érvényre juttatása az ítékezés gyorsítása érdekében nem mellőzhető.

Alapvetés, hogy a büntető ítékezés sikere részben annak elkerülhetetlenségében, részben az időszerűségében mutatkozik meg, minél közelebb van a bűn elkövetéséhez a büntetés, annál nagyobb lehet utóbbi preventív hatása. A gyors befejezésre való törekvés mellett azonban a tényállás teljeskörű felderítése sem lehet másodlagos. Nem lehet cél a gyors, de a megalapozottságot nélkülöző ítélet, ez az ítékezés hatékonyságát semmiképpen sem erősíti.

A Miskolci Törvényszék az elmúlt esztendőben a büntető ítélkezés során mind az időszerűség, mind a megalapozottság követelményét maradéktalanul teljesítette.

Az alábbi táblázat tényei alapján a 2022-ben befejezett ügyek tárgybeli sajátosságaira vonhatunk következtetést, továbbá a 2021. és a 2022. évi időszerűségi adatok is összevethetők.

7. ábra

A Miskolci Törvényszék időszerűségi adatai								
Járásbíróságok								
Megnevezés	Peres ügyek							
	2021. év		2022. év		a befejezett/folyamatban lévő perek viszonyított aránya %		a befejezés/ az ügyhátralék változása előző év=100	
	büntető	szabálysértés	büntető	szabálysértés	büntető	szabálysértés	büntető	szabálysértés
Az egy éven belül befejezett ügyek száma a befejezett perekből	1592	5070	1627	4722	82,7	99,3	102,2	93,1
A két éven túl folyamatos perek száma a folyamatban lévő perekből ¹	18	0	18	0	1,5	0,0	100	-
Az öt éven túl folyamatos perek száma	1	0	0	0	0,0	0,0	0,0	-
Törvényszék másodfok								
Megnevezés	Peres ügyek							
	2021. év		2022. év		a befejezett/folyamatban lévő perek viszonyított aránya %		a befejezés változása előző év=100	
	büntető	szabálysértés	büntető	szabálysértés	büntető	szabálysértés	büntető	szabálysértés
A 6 hónapon belül befejezett ügyek száma a befejezett perekből	495	48	613	73	84,1	100,0	123,8	152,1
Az egy éven túl folyamatos perek száma a folyamatban lévő perekből	6	0	5	0	2,1	0,0	83,3	-

¹ Tartalmazza az 5 éven túl folyamatban maradt peres ügyek számát is

A Miskolci Törvényszék időszerűségi adatai				
Törvényszék elsőfok				
Megnevezés	Peres ügyek			
	2021. év	2022. év	a folyamatban lévő perek viszonyított aránya %	a befejezés/ az ügyhátalék változása előző év=100
Az egy éven belül befejezett ügyek száma a befejezett perekből	30	30	68,2	100,0
A két éven túl folyamatos perek száma a folyamatban lévő perekből ²	2	0	0,0	0,00
Az öt éven túl folyamatos perek száma	0	0	0,0	-

A Miskolci Törvényszék illetékességi területén működő járásbíróságokon 2022-ben a szabálysértési peres ügyek és büntető peres ügyek is kifejezetten nagy arányban (a szabálysértési ügyek 99,3%-a, a büntetőügyek 82,7%-a) egy éven belül befejeződtek.

A szabálysértési ügyekben 2022. december 31-én két éven túl folyamatban lévő ügy nem volt, büntető ügyszakban a tavalyi év végén folyamatban maradt peres ügyeknek mindössze 1,5%-át tették ki a két éven túli ügyek, öt éven túli ügy a járásbíróságokon évek óta nem volt.

Törvényszék másodfokon a hat hónapon belül befejezett peres ügyek aránya – a 2022. év számaival az előző év hasonló adataival összevetve – nőtt, a fellebbezett ügyek 84%-a fél éven belül befejeződött. Tovább csökkent az egy éven túl folyamatban maradt másodfokú peres ügyek száma is, utóbbiak a folyamatban maradt ügyeknek alig több, mint 2%-át tették ki.

A törvényszéki elsőfokú ügyek pertartama általában hosszabb, az ilyen ügyek esetében az egy éven belüli befejezések aránya is alacsonyabb, mint a járásbíróságon tárgyalta büntetőperekénél. Mindez alapvetően – ahogyan arra már korábban is utaltam – az ügyek jellegével magyarázható. A törvényszék elsőfokú ügyek többsége kiemelkedő tárgyi súlyú bűncselekmény miatt folyik, nem ritkán nemzetközi érintettség mellett. Jellemzőek közöttük a sok vádlottat érintő eljárások, a bonyolult ténybeli és jogi megítélésű gazdasági, illetve a költségvetést károsító bűncselekmények is. Előfordulhat, hogy már a vádirat benyújtásakor előre vetíthető, hogy az eljárásban a bizonyítás kiegészítése lehet szükséges, például szakértőt kell kirendelni, ami akár több hónappal is meghosszabbíthatja a bírósági eljárás tartamát. Ezek lesznek azok az ügyek, ügýtípusok, amelyeknél az eljárás jellege, összetettsége, a bizonyítás szerteágazósága miatt kizárt a gyorsaság.

Ezzel együtt 2022-ben a törvényszék elsőfokú ügyek 68%-a egy éven belül befejezést nyert, két éven túl folyamatban lévő büntető peres ügy az elmúlt év végén a Miskolci Törvényszéken nem volt. A fentiekből következik, hogy öt éven túli ügy sem.

² Tartalmazza az 5 éven túl folyamatban maradt peres ügyek számát is

Jelenleg tehát az eljárások időszerűségét érintő, illetve annak hiányával kapcsolatos probléma a törvényszék büntető ítélkezését nem jellemzi, de ha ilyen felmerülne, az elhúzódás okainak tényszerű feltárása evidens feladat. Az esetleges elhúzódó pertartamú ügyek mindenkor fokozott szakmai és igazgatási felügyeletet igényelnek, a már eddig is alkalmazott intézkedések érvényesülése mellett azok visszaszorítására kell törekedni. Kollégiumvezetői kinevezésem esetén utóbbit rendkívül fontosnak ítélném, azt a lehetőségemben álló valamennyi eszközzel segíteném.

III. Az ítélezés megalapozottsága

A bírák alaptörvényi kötelezettségei között kimagasló helyet foglal el a megalapozott ítélezés követelményének teljesítése is. A Miskolci Törvényszék elkötelezett a bírósági ítéletek megalapozottságának további erősítése mellett, mely cél megvalósításában a büntető ügyszak bíraira, a büntető kollégium tagjaira és annak vezetésére eddig is jelentős feladat hárult.

A megalapozott ítélet közvetett módon képes befolyásolni a bíróságok társadalmi elfogadottságát és természetesen ennek ellentettje is igaz, tehát egy megalapozatlan döntés az igazságszolgáltatással szemben akár átmeneti bizalmatlanságot is előidézhet. A büntetőügyek vitathatatlanul kimagasló transzparenciája okán sokszor egy-egy büntető ítélet alapján az egész bírósági szervezetet minősíti a közvélemény.

8. ábra

Az ítélezés megalapozottsága a Miskolci Törvényszéken - büntető ügyszak 2019-2022									
A Debreceni Ítéltábla és a Miskolci Törvényszék elsőfok viszonylatában peres ügyek									
Év	Az ítéltáblán befejezett peres ügyek száma	Helybenhagyás		Megváltoztatás		Hatályon kívül helyezés		Egyéb	
		darab	%	darab	%	darab	%	darab	%
2019	39	11	28,2	28	71,3	0	0	0	0
2020	28	10	35,7	18	64,3	0	0	0	0
2021	43	12	27,9	27	62,8	0	0	4	9,3
2022	55	28	50,93	26	47,27	1	1,8	0	0
A Miskolci Törvényszék és a járásbíróságok viszonylatában peres ügyek									
Év	A törvényszéken befejezett peres ügyek száma	Helybenhagyás		Megváltoztatás		Hatályon kívül helyezés		Egyéb	
		darab	%	darab	%	darab	%	darab	%
2019	752	287	38,16	414	55,05	41	5,45	10	1,33
2020	573	266	46,44	258	45	22	3,83	27	4,71
2021	569	259	45,51	284	49,91	15	2,6	11	1,9
2022	729	334	45,81	358	49,1	22	3,01	15	2,05

A Miskolci Törvényszék az ítékezés megalapozottsága tekintetében is szép sikereket tudhat magáénak.

Áttekintve az elsőfokú ítékezés megalapozottsági mutatói közül az ítéletek maradéktalan helytállóságát jellemző helybenhagyási indexeket megállapítható, hogy törvényszék elsőfokon 2022-ben – a 2021. évi adatokhoz viszonyítva – a helybenhagyási arány kimagasló emelkedése következett be. A törvényszéki elsőfokon indult, majd a Debreceni Ítéltáblán befejezett peres ügyek 50,93%-a helybenhagyással zárult, míg 2021-ben ez az arány alig 30% volt. Az ítékezés a járásbíróóságokon is folyamatosan és kiegyensúlyozottan megalapozott, 2022-ben a fellebbezéssel érintett ügyek 46%-át helybenhagyta a másodfokú bíróság, ami az előző évhez képest kedvezőbb adat. Utóbbit számszerűsítve az rögzíthető, hogy tavaly 75-tel több ügy helybenhagyására került sor törvényszék másodfokon, mint 2021-ben.

Ami a hatályon kívül helyezések számát illeti, általánosságban elmondható, hogy a hatályon kívül helyezett büntetőügyek aránya a befejezett ügyek számához viszonyítva alacsony, a törvényszéki elsőfokú ítékezés peres ügyei tekintetében 2019-2021. években a hatályon kívül helyezések aránya nulla volt, majd 2022-ben egy esetben történt ilyen, azonban ennek oka a terhelt másodfokú eljárásban bekövetkezett halála, tehát nem az elsőfokú eljárás hibája volt.

A megalapozottsági mutatók alapján a büntetőbírók a munkájukat hosszú évek óta kimagasló színvonalon végzik, ez a jövőben is követendő irány, melynek fenntartásában a kollégiumvezetőnek és a helyettesének, valamint a törvényszéki tanácselnököknek a szakmai segítsége sem mellőzhető.

A megalapozottsági mutatókon kívül fontos adat az ítéletek elfogadottsága, melynek mérőszáma az elsőfokon befejezett és a fellebbezéssel érintett ügyek számának aránya.

A Miskolci Törvényszék vonatkozásában a 2021. és 2022. évi adatokat az alábbi táblázat szemlélteti.

9. ábra

Az ítékezés megalapozottsága a Miskolci Törvényszéken – büntető ügyszak								
Fellebbezési arányok								
	Befejezett peres ügyek száma		Másodfokú bíróságra érkezett peres ügyek száma		Fellebbezési viszonyszám		Másodfokon befejezett peres ügyek száma	
	2021.	2022.	2021.	2022.	2021.	2022.	2021.	2022.
Törvényszék elsőfok	44	66	46	49	1,045	0,742	55	43
Járásbíróóságok	1967	1928	711	680	0,361	0,353	729	569

Az adatok alapján kétségtelenül szembetűnő, hogy a járásbíróóságokon indult és befejezett büntetőügyeknek csupán egyharmada érintett fellebbezéssel, ezzel szemben a törvényszék

elsőfokon befejezett csaknem minden ügyben fellebbezést jelentenek be. Megjegyzendő azonban, hogy törvényszék elsőfokon a befejezett perek viszonylag kis száma miatt a mutató torzulhat, ezért ez az adat inkább tájékoztató jellegűnek tekintendő, semmiképp sem az ítélkezési munkát jellemzi. Véleményem szerint a két ítélkezési szint – a járásbíróság és a törvényszék – elsőfok közötti, a fellebbezési hajlandóságban megmutatkozó különbség is elsősorban az ügyek tárgyára, jellegére és az alkalmazható, illetve alkalmazandó joghátrány mértékére vezethető vissza. A törvényszéken elsőfokon elbírált ügyek esetében gyakoribb a hosszabb tartamú szabadságvesztés büntetés alkalmazása, mely már önmagában determinálja az ítélet elleni fellebbezést.

Az ügyszakot általánosságban jellemző magas helybenhagyási index mindenképpen örömteli és kifejező mutatója a bírák kimagasló szakmai munkájának, azok leginkább a jogszabályoknak megfelelő, megalapozott ítéleteknek köszönhető.

A büntető ügyszak kiváló teljesítményét a Debreceni Ítéltábla Büntető Kollégiumának vezetője is minden évben elismeri a törvényszékek büntetőbírói részére szervezett kibővített kollégiumi üléseken.

IV. A kollégium működésével kapcsolatos hosszú távú tervek

Az előzőekben bemutatott és részletesen elemzett ügyforgalmi adatok egyértelműen alátámasztják azon megállapítást, miszerint a Miskolci Törvényszék kifejezetten nagy ügyforgalommal dolgozó bíróság. Ugyanakkor álláspontom szerint az ügyérkezés csupán egyike az ítélezést determináló tényezőknek, ezen túl az ügyek összetétele, azok sajátosságai is lényegesen befolyásolják a napi munkát. Az sem kétséges, hogy a Miskolci Törvényszéken számos kiemelkedő tárgyi súlyú, a közérdeklődés középpontjában álló büntetőügy intézése folyik, ami ugyancsak folyamatosan számottevő terhet ró az egyébként is tartalmas referádával dolgozó bírákra.

A terhelés a különböző ítélezési szinteken más-más módon jelentkezik. A törvényszék első fokán jellemzően a tárgyalta ügyek bonyolult és kiterjedt bizonyítást igénylő volta, míg a járásbíróságokon, törvényszék másodfokon, illetve a büntetés-végrehajtási ügyszakban inkább az egy bírói tanács kezén lévő ügyek száma jelenthet nehézséget. Éppen ezért az egyes problémákra egyedi megoldásokat kell találni olyan formában, hogy az lehetőség szerint a kollégák igényeinek szem előtt tartásával éppúgy szolgálja az időszerű és megalapozott ítélezést, mint a törvényszék szervezeti érdekeit.

IV.1. Az ítélezés időszerűsége – tervek, célok

Pályázatom sikere esetén a jövőre vonatkozó, az ítélezés időszerűségét érintő legfontosabb célom a folyamatban maradt ügyek pertartamának és a hosszabb pertartamú ügyek számának folyamatos csökkentése lenne. A törvényszék kedvező időszerűségi mutatóinak fenntartása érdekében továbbra is indokoltnak tartanám az egy évet meghaladó pertartamú ügyek rendszeres szakmai vezetői nyomon követését és az eljáró bírónak az ügy mielőbbi befejezését elősegítő támogatását.

Az ügyek pertartamának szemlélését illetően fontosnak tartom leszögezni azt, hogy egy adott eljárás hosszabb tartamából nem következik szükségszerűen a bíró mulasztása, ahogyan a büntetőeljárás elhúzódása és a büntetőper sajátosságaival együtt járó „természetes” időmúlás sem azonos fogalmak. A bíró mulasztása általában akkor állapítható meg, ha a per történetében indokolatlan tétlenségi időszakok tapasztalhatók. Ha a bírósági eljárásban inaktivitás nem detektálható, ha az eljárás jó ütemben halad előre, az eljárás hosszabb tartama bizonyosan a szükséges bizonyítást és a megalapozott döntést szolgálja. Mivel e kettő az iratok tartalma alapján általában megkülönböztethető, az éven túli ügyek nyomon követésének végrehajtását illetően azt szorgalmaznám, hogy az – a lehetőségekhez képest – a „háttérben” történjen, a bírák szükségtelen bevonása nélkül. Ez azt jelenti, hogy a szakmai vezető az előrehaladási ellenőrzés keretében előbb az egy éven túlivá vált ügy iratait tekintené át, a bírakkal történő személyes megbeszélésre kivételesen, jellemzően akkor kerülne sor, ha a vizsgálat alapján felmerül a mulasztás lehetősége.

A monitorozás és szükség esetén az ügy vizsgálatának célja elsődlegesen az lenne, hogy mi volt az oka az eljárás egy éven túli „elhúzódásának” és indokolt-e bármilyen intézkedést tenni annak érdekében, hogy az ügy mielőbb megalapozott befejezést nyerjen. Az elhúzódáshoz vezető okok ismeretében eredményesebben lenne megelőzhető azok jövőbeni előfordulása is.

A támogatás megvalósulhatna – a bíró igénye és a humánerőforrás kapacitás megléte esetén – különösen az iratok, illetve az ügy feldolgozásához titkári munkaerő biztosítása révén, de lehetőséget látnék a hatékony perstratégia felállítását elősegítő szakmai konzultációra is.

Kollégiumvezetői kinevezésem esetén folyamatosan fenntartott célom lenne a két éven túli ügyek számának a lehető legkisebb mértékre történő csökkentése és az elmúlt évek – e körben – igen kedvező eredményeinek lehetőség szerinti megtartása.

Szükségesnek ítélem továbbá az eddigi gyakorlathoz hasonlóan esetleges ügyintézési és írásba foglalási késedelmek ellenőrzését is.

A hosszabb pertartamú ügyek kezelésével összefüggésben indokoltnak látom kitérni a törvényszék elsőfok fokozott támogatást igénylő helyzetére. Álláspontom szerint az időszerűségi és a megalapozottsági adatokkal is alátámasztott eredmények megtartása érdekében hosszabb távon szükséges lehet a törvényszék elsőfokú ítélkezés megerősítése. Optimális esetben, valamint a rendelkezésre álló bírói álláshelyek függvényében további bírák kinevezése által, vagy akár – a jelenlegi gyakorlat szerint – a járásbírói bírák kirendelése, illetve kirendelések fenntartása útján. (Utóbbihoz természetesen a már kirendelt bírák hozzájárulása is szükséges.)

Az alsóbb bíróságokon szolgálatot teljesítő bíró kollégák bevonása a törvényszéken folyó ítélkezési munkába több szempontból is előnyösnek mutatkozhat. A törvényszéki kirendelések egyik és alapvető pozitív hatása, az ügyek több kolléga közötti arányosabb megoszlása, minek következtében a bírának könnyebben kezelhető ügymennyiséggel kell dolgozniuk, így az időszerű munkavégzés is hatékonyabban biztosítható. Mindemelett a kirendelés a bírák szakmai fejlődését is maradéktalanul szolgálja.

Az időszerű ítélkezés hosszútávú fenntartásának – véleményem szerint – további nagyon fontos feltétele lehet az egyes bírák, illetve bírói tanácsok közötti aránytalan terhelés elkerülése, illetve annak előfordulása esetén a mielőbbi megszüntetésre való törekvés. Természetesen előfordulhatnak átmeneti egyenlőtlenségek, melyet akár egy „mega” ügy érkezése is könnyen előidézhet, azonban hosszabb távon nem elfogadható az, ha alapos indok nélkül az azonos területen dolgozó kollégák terhelése érdemben eltérő.

Egyenlő munkateher alatt a bíróság esetében az ügyek bírói tanácsok közötti – lehetőségekhez képest – egyenlő terhelést eredményező kiosztását kell érteni, mely szükség esetén a munkateher kiegyenlítés módszerének alkalmazásával is fenntartható. A törvényszéken a büntető ügyek kiosztása az ügyelosztási rend szabályai szerint történik, a szignálást – akadályoztatásának esetét kivéve – a kollégiumvezető végzi. A jelenlegi gyakorlat alapján a

másodfokú tanácsok esetében a szignáló az érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek számát értékelve, már a szignálás során végrehajtja a munkateher kiegyenlítését, míg a törvényszék elsőfokán mindez negyedévente valósul meg, a kezelőiroda által közölt súlyszám adatok alapján.

Álláspontom szerint az ügyelosztás és a munkateher kiegyenlítés alapjául tekintett, fent említett objektívnek tűnő jelzőszámok nem minden esetben tükrözik egy adott ügy valós „súlyát”, így amennyiben csak és kizárólag azok alapján történik a szignálás és utóbb az ügyteher kiegyenlítés, az nem feltétlenül eredményez azonos mértékű terhelést. Az egyenlőtlen munkateher pedig könnyen az időszerű ítélkezés rovására mehet.

Pályázatom sikere esetén, már a megbízatásom első időszakában célravezetőnek látnám mind az első-, mind a másodfokú tanácsok kezén lévő ügyek alapos, a munkateher befolyásoló szempontok alapján történő áttekintését. Fontosnak gondolom ugyanis azt, hogy a szignálásra jogosult vezetőnek pontos és tényszerű ismeretei legyenek a kollégák előtt folyamatban lévő ügyek összetételéről, lényeges jellemzőiről (például foglyos, vagy egyéb okból soron kívüli, esetleg más jellemzők miatt fajsúlyosabb ügyek), ezáltal valós információi a bírói tanácsok leterheltségéről. A vizsgálat eredményéhez képest és szükség esetén – nyilvánvalóan az ügyelosztási rend szabályainak megfelelően – történhetne a jövőben a munkateher kiegyenlítése.

Nem kérdés, hogy az egyéni kompetenciákat, az ügycsoportok, ügytárgyak szerinti szakosodást, az ügyek súlyozottságát, az arányos munkateher-megosztást is méltányoló ügyelosztás kidolgozása rendkívül összetett és sok energiát igénylő munka lenne, azonban az akár már rövidebb távon is eredményeket hozhatná. Elősegíthetné az időszerűbb ítélkezést, az esetleges ügyhátralék csökkenését, előmozdíthatná a bírói elégedettséget.

A témához kapcsolódva látom szükségesnek megemlíteni az egyes ügyek kiosztásának kérdését is. A büntető kollégiumban érvényes ügyelosztási rend biztosítja a bírák részbeni specializálódását. Ez mind az első-, mind a másodfokú tanácsok esetében lényegében azt jelenti, hogy csaknem minden bírói tanács referádájába beletartozik az adott ítélkezési szinten elbírált valamennyi ügytípus, mégis vannak olyan ügyek, amelyekkel egyes bírói tanácsok nem foglalkoznak. Például törvényszék elsőfokon minden bírói tanács tárgyal élet elleni bűncselekményeket, de van olyan bíró, aki gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekményeket nem. Másodfokon mind a négy tanács elbírálja a vagyon elleni bűncselekményeket, de van olyan tanács, aki közlekedési tárgyú bűncselekményeket nem intéz. Mivel a kivételek csak egy-egy bírói tanácsot és egy-egy ügytípust érintenek, a bírákra, illetve a tanácsokra kiosztott ügyek kellően változatos képet mutatnak. Mindezekon túl e metódus mellett az átmeneti kiesések, például kizárás esetén történő „helyettesítés” is könnyebben kivitelezhető. Kinevezésem esetén a jelenleg alkalmazott módszeren törvényszék első-, és másodfokon sem változtatnék.

Annak vizsgálata, hogy az ügyek automatikus kiosztása, vagy a különböző szempontokon nyugvó specializáció felel meg inkább a hatékony és időszerű ítélkezés követelményének,

túlmutat e pályázat keretein, azonban a téma az időszerűség kapcsán mégsem kerülhető meg. Kétségtelen, hogy a jelenlegi felgyorsult jogalkotás és a jogszabályi környezet legitimálni látszik a specializáción alapuló gyakorlatot, és talán nincs is lehetőség arra, hogy mindenki egyformán elmélyüljön minden jogterületben, azonban mielőtt végleg elvetnénk a néhány bűncselekményre korlátozódó specializáció felülvizsgálatának létjogosultságát, érdemes lehet átgondolni annak esetleges hátrányait is.

Vélelmem szerint a specializáció hosszabb távon kedvezőtlen hatásokkal járhat. Azok a bírák, akik éveken vagy évtizedeken keresztül csupán néhány bűncselekménytípust tárgyalnak, könnyen beleszürkülhetnek az egyhangú munkába, elveszíthetik lelkesedésüket a hivatásuk iránt. Míg néhány, a „komfortzónán” kívül eső ügy elintézésével a szakmai ismeretek is fejleszthetők, ezáltal más jogterületen is magabiztosabb tudásra lehet szert tenni. Utóbbi szervezeti érdek is lehet, gondolok itt arra az esetre, ha hirtelen nagyobb számú, vagy valamilyen okból nagyobb leterheltséget eredményező ügy érkezik egy adott ítélkezési szintre. Ez esetben az ügyek időszerű elintézése és nem másodlagosan az arányos munkateher biztosítása végett fontos lehet, hogy mindenki kellő szakmai tudással és egyenlő arányban vegye ki a részét a munkából.

Álláspontom szerint hosszabb távon és összességében nem feltétlenül eredményes az sem, ha a specializáció alapjául a gyorsan befejezhető, alacsonyabb súlyszámú, illetve a várhatóan hosszabb pertartamú, magasabb súlyszámú ügyek szerinti megosztás szolgál. Előbbiből nyilván több van, az ilyen ügyeket tárgyaló kollégák magasabb ügyszámmal dolgoznak, utóbbiak száma alacsonyabb, következésképpen ezekből az ügyekből kevesebb van a tárgyaló bíró előtt folyamatban. Az előbbi csoportba sorolt ügyek gyorsan „pörögnek”, kevesebb válik közülük egy éven túlívá, míg a másik csoportba tartozók pertartama hosszabb, azokkal akár éveken át is foglalkozik a törvényes bírāja.

A rövidebb idő alatt befejezhető ügyeket intéző bírók folyamatosan szinte azonos terhelés mellett dolgozhatnak, hatékonyabban tudják szervezni ítélkező munkájukat. A kizárólag, bonyolult elbírálást igénylő, adott esetben előre prognosztizálhatóan hosszabb pertartamú ügyeket intéző bírák hatékony munkaidő kihasználása és viszonylag egyenletes terhelése nehezen biztosítható. Az említett fajsúlyosabb ügyekben az eljárási cselekményeket általában több napra tűzi ki a bíróság. Amennyiben a kitűzött tárgyalás nem tartható meg, akár az is előfordulhat, hogy a bíró heteken át nem végez érdemi munkát, hiszen nincs olyan „kisebb” ügye, amit a felszabaduló munkaidejében intézhetne, amiben felkészülhetne, vagy akár írásba foglalhatna. Nem ritka, hogy az ilyen ügyekben szakértői bizonyítás válik szükségessé és e miatt a bíróság akár több hónapon át nem tart tárgyalást. Ilyenkor az egyéb, akár ez idő alatt be is fejezhető ügyek hiányában más ítélkezési tevékenységet sem tud végezni, tehát a hatékonyság sérül. A vázolt esetek az időszerűséget semmiképp sem szolgálják.

Az is előfordulhat, hogy egyszerre több nagy ügyben válik időszerűvé a határozat-hozatal, vagy a határozat írásba foglalása, ami kifejezetten nagy munkaterhet ró az eljáró bíróra. Utóbbi miatt akár írásba foglalási késedelem is előfordulhat, de a bíró teherbírását mindenképp próbára teszi.

Az egyszerűbb ügyeket tárgyaló kollégáknál rutinszerűvé válhat az ítékezés, ami a munka színvonalának csökkenéséhez vezethet. A folyamatosan csak nehéz megítélésű, jelentős időigényességű, hosszan elhúzódó ügyeket tárgyaló bíró bizonyosan professzionális tudásra tesz szert az adott területen, azonban előfordulhat, hogy a megszokás, az egyhangúság okozta érdeklődés hiánya miatt e tudás nem hasznosul kellőképpen. A bonyolultabb ügyekben a felkészülés hosszabb, a tárgyalás-sorozat jelentősebb időt, energiát vehet igénybe, ami mellett a bíró a többi hasonló horderejű ügyében nem biztos, hogy ugyanolyan elmélyült és színvonalas munkát tud végezni. Ellenben a „nem létező” egyszerűbb megítélésű ügyét maradéktalanul képes lenne intézni, sőt valamiféle mentális felfrissülést is jelenthetne egy teljesen más típusú ügy elbírálása.

Egy anyagi-, eljárásjogi, vagy ügyviteli szempontból nehezebben kezelhető bűncselekmény-, vagy ügytípus kizárólagossága még az egyébként jól terhelhető bíró esetében is könnyen kiegészítéshez vezethet. Különösen igaz lehet ez akkor, ha a specializáció nem a bíró különleges szakértelmén, vagy saját választásán alapul, hanem mintegy hallgatólagosan, az ügykiosztás eszközével történik.

Vélekedésem szerint a változatosabb referáda nagyobb valószínűséggel biztosíthatja a minőségi ítélekezést és az azonos ügyszakban, azonos ítélekezési szinten szolgálatot teljesítő bírák közel ugyanolyan leterheltségét is. Előbbi elengedhetetlen az ítélekezésben, utóbbi alapvető követelmény az ügyek kiosztása során.

A kiegyensúlyozott munkahelyi légkör megteremtéséhez is szükségesnek ítélem azt, hogy az egyes bírák munkájában és a tanácsok leterheltségében ne legyenek feltűnő aránytalanságok.

Kollégiumvezetői kinevezésem esetén következetesen a munkám részének tekinteném az esetleges személyi, vagy egyéb változásokat „lekövető”, optimális ügyelosztási rend kialakítását és fenntartását, valamint az ügyteher folyamatos vizsgálatát.

A vizsgálat módszere lehetne a befejezett ügyeket érintő, a bírák, illetve másodfokú tanácsok által végzett munka időszakos statisztikai alapú felmérése. Egy-egy ilyen vizsgálat eredménye arra is tényszerű és alapos érvekkel alátámasztott választ adhatna, hogy az adott létszámmal a folyamatos és időszerű ítélekezés megfelelően biztosítható-e. Utóbbi nem elhanyagolható szempont a bírói álláshelyek biztosításához.

Az időszerűséget veszélyeztető, akár előre nem látható külső tényezők következményeinek hatékony megoldására is indokolt lehet felkészülni. Ilyen volt a járványügyi védekezés ideje alatt megtapasztalt eltérő jogrend. Ennek kezelése során olyan gyakorlatok, módszerek alkalmazása vált általánossá, amelyeket a jövőben is érdemes lehet fenntartani – egyebek mellett – az eljárások elhúzódásának csökkentése érdekében.

Néhányat kiemelve az eljárásjog biztosította lehetőségek közül, például a távmeghallgatási rendszer alkalmazása, vagy az egyszerűsített kézbesítés is jól szolgálhatja az időszerűséget és emellett a költséghatékonyt is.

Pályázatom sikeressége esetén a Miskolci Törvényszék valamennyi büntető tanácsának és bírójának javasolnám megfontolni a távmeghallgatások eddiginél is szélesebb körű alkalmazását. A módszer használatának elősegítése érdekében az alkalmazás szakmai szempontjai akár a büntető bírói tanácskozásokon is megvitathatók lennének.

Azt gondolom, hogy az időszerű ítélkezés, mint eredmény a jövőben is összetett és összehangolt igazgatási munkát vár el a bíraktól, a tanácselnököktől, a kollégiumvezetőtől és a helyettesétől is. E munka szakmai feltételeinek megteremtését, majd a végrehajtásának koordinálását sikeres pályázatom esetén hosszabb távú feladataim sorában tartanám számon és arra folyamatosan törekednék.

Hosszú távú tervek és azok ütemezése:

- a kinevezést követően folyamatosan szükséges az egy évet meghaladó pertartamú ügyeknek az időszerű befejezés érdekében történő nyomon követése, az ügyintézési és írásba foglalási késedelmek ellenőrzése,
- a kinevezést követő első évben a folyamatban lévő büntetőügyek összetételének a munkaterhet befolyásoló szempontok alapján történő felmérése,
- a felmérést követően az esetlegesen feltárt anomáliák okán javaslat az ügyelosztási rend aktualizálására,
- a tisztség betöltésétől kezdődően folyamatos feladat a munkateher monitorozása, hatékony munkateher kiegyenlítés alkalmazása az ügyek kiosztása során.

IV.2. A megalapozott ítélkezés, a kollégium szakmai tevékenysége, célkitűzések, javaslatok

Alapvetésként kívánom rögzíteni, hogy kollégiumvezetői kinevezésem esetén messzemenőig erősíteném azon törvényszéki vezetői törekvéseket, melynek célja, hogy a szakmai és az igazgatási munka elkülönítésre kerüljön, a kollégium keretei között elsődlegesen szakmai munka folyjon.

Arra törekednék, hogy a Büntető Kollégium olyan professzionális testületként létezzen tovább, amely a tagjai által képviselt elméleti tudás és szakmai tapasztalat legfőbb értéktára.

Meghatározó célom lenne, hogy a kollégium működésének fókuszát a jogi-szakmai munka képezze, a testület álláspontja pedig a büntetőbírák ítélkezési tevékenysége során hatékony támogatásul szolgáljon. Úgy vélem ugyanis, hogy az ítélkezési munkához valós és könnyen hozzáférhető segítséget biztosítva az ítélkezés megalapozottsága tovább fokozható. Kinevezésem esetére kitűzött terveim között szerepel ugyanis a helybenhagyott határozatok számának növelése, miközben a hatályon kívül helyezett döntések arányát is csökkenthetőnek vélem.

Úgy gondolom, a várt eredmények nem több munkával, hanem szakmailag jól körülbástyázott ítélkezéssel érhetők el. Ennek érdekében egy összehangolt, egymásra épülő, az eltérő igényeket is kielégíteni képes „szakmai háló” kiépítésére vállalkoznék.

A jogértelmezési nehézségek tényleges megoldására, a jogszabályváltozások gyakorlati alkalmazását elősegítő munkára a kinevezésem időpontjától kifejezett hangsúlyt fektetnék azzal, hogy a szakmai kérdések megvitatásának elsődleges és meghatározó színtere a kollégium tanácskozása legyen.

Szándékom az, hogy kollégiumi tanácskozás, mint szakmai fórum – a formális előírások megtartása és a legcsekélyebb mértékű érzelmi megnyilvánulások mellett – lehetőséget adjon az esetleges eltérő perspektívák megismerésére és racionális, érvelési alapú megvitatására, az ítélkezés során felmerülő nehézségek eredményes és törvényszéki szinten egységes megoldására. Előbbi egyik fontos feltételének vélem a bizalomra és tiszteletre épülő belső kommunikációt.

Mivel a kollégiumban valamennyi ítélkezési szint és szakterület képviselteti magát, a kollégium tagjai által lényegében biztosított lehetne valamennyi kolléga „megszólalása”. Ezért kinevezésem esetén valamennyi bírótársammal törekednék a korrekt információcserére, bátorítanám őket arra, hogy a kollégium tanácskozásain is vállalják szakmai véleményüket, ezzel is elősegítve az esetleges eltérések konstruktív feloldását. Az elsőfokon (a törvényszéken, a járásbíróságokon) ítélkező bírakat is arra biztatnám, hogy osszák meg tapasztalataikat a kollégium tanácskozásain, hiszen leginkább ők azok, akik a „frontvonalban” naponta szembesülnek a nehézségekkel. Kinevezésem esetén ezt a vezetői attitűdöt kívánom gyakorolni, és a nyílt szakmai kommunikációra ösztönözném valamennyi vezetőtársamat és kollégámat is.

Az egységes jogalkalmazás biztosítását és a vitás jogértelmezés feloldását célzó szakmai munka másik platformjának – a jelenlegi gyakorlathoz hasonlóan – magam is a tanácselnöki értekezletet tekinteném. A tanácselnöki értekezleteken a fellebbviteli tanácsok által tapasztalt legégetőbb jogértelmezési és jogalkalmazási problémák bemutatása, előzetes véleményezése történhetne, továbbá olyan, jellemzően munkaszervezési, ügyviteli kérdések megvitatására kerülhetne sor, amelyeket nem feltétlenül kell a kollégium elé vinni. Fenntartva az eddigi sémát, az értekezleteken a tanácselnökök által előzetesen összeállított felvetések, javaslatok mentén folya a tanácskozás, majd a döntést igénylő kérdések kerülnének a kollégium elé.

Itt térnék ki a tanácselnöki feljegyzések kérdéskörére. Az Igazgatási Szabályzatban foglaltaknak megfelelően a kollégiumvezető minden évben feldolgozza a tanácselnöki feljegyzések általánosítható tapasztalatait. A tanácselnöki feljegyzések jelentősége nem lebecsülendő. Igaz magam is úgy gondolom, hogy a fellebbviteli bíróságok másod- és harmadfokú határozataikban teljeskörűen kifejtik az alsóbb bíróságok eljárására vonatkozó álláspontjukat, azonban meggyőződésem, hogy a tanácselnöki feljegyzések azt még tovább árnyalhatják. A feljegyzések az érdemi döntésben meg nem jelenő, de a színvonalas és az egységes ítélkezést elősegítő „nyomatékot” tehetik hozzá a határozataikban

megfogalmazottakhoz, legyen az ügyviteli vagy jogalkalmazási jellegű megjegyzés. A feljegyzések elősegíthetik a határozatszerkesztési hibák orvoslását és a büntetéskiszabás metódusának fejlesztését is. Úgy vélem tehát, hogy a tanácselnöki feljegyzések esszenciái éppúgy szolgálják a jogegységet, mint ahogyan azok általánosítható tapasztalatainak megismerése hozzájárulhat a megalapozott ítélkezés eredményes támogatásához.

Kollégiumvezetői megbízatásom esetén szorgalmaznám, hogy anonim formában évente írásos, valamennyi kolléga számára hozzáférhető összefoglaló készüljön a tanácselnöki feljegyzésekben leggyakrabban megjelenő, a jogalkalmazást érintő témákban: a tanácselnökök által tapasztalt követendő gyakorlatokról, a jogalkalmazási anomáliákról, valamint az utóbbiakra javasolt megoldásokról. Álláspontom szerint az összefoglaló nemcsak az ítélkezés színvonalának további emelését támogatná, de hasznos lehetne és iránymutatásként szolgálhatna a büntetőbírák oktatási témáinak kiválasztása során is.

A kollégium ülései mellett a tudásmegosztás további kiváló lehetőségének a büntetőbírói tanácskozásokat tartom. Hasonlóan a törvényszék elnökhelyettesének az ítélkezés támogatása körében megfogalmazott álláspontjához, magam is célszerűnek látnám a tanácskozások alapos előkészítését. Az értekezlet témájának meghatározása előtt érdemes lenne összegyűjteni az ítélkező bírák javaslatait, a tanácselnökök visszajelzéseit abban a vonatkozásban, hogy mely tárgykör igényli a büntetőbírói kar képzését. Ezen információk felhasználásával a bírák számára hasznos és az ítélkezés során jól használható, lényeges témákat érintő diskurzusok megtartására kerülhetne sor.

A büntetőbírói tanácskozásokon valamennyi, a törvényszék és annak illetékességi területén működő járásbíróság büntető ügyszakos bírása és bírósági titkára számára biztosítanám a jelenlét lehetőségét. A titkárok részvételét – a bírói „utánpótlás nevelés” mellett – azért látnám különösen fontosnak, mert a bírói tanácsok mellé történő esetleges beosztásuk esetén hatékonyabban tudnák segíteni a bírák munkáját, miközben önálló tevékenységüket is elmélyültebb tudással gyakorolhatnák.

A tanácskozásokról emlékeztető készülne, melyet a büntető bírói kar elektronikus úton megkapna. Kollégiumvezető-helyettesként a büntető kollégium szakmai anyagainak előkészítésében magam is részt veszek, számos kollégiumi ajánlást készítettem, azok a törvényszék intranetes felületén jelenleg is valamennyi munkatárs számára hozzáférhetők. Mivel a kollégák visszajelzése alapján az említett ajánlások a mindennapi munka során hasznos segédletnek bizonyultak, kollégiumvezetőként az ajánlások készítését és megosztását illető gyakorlatot mindenképp folytatnám.

Potenciált látnék a kollégiumvezető és a járásbíróságok büntető szakmai vezetői közötti szorosabb és közvetlenebb együttműködésben is, természetesen a törvényszék és a járásbíróságok vezetőinek támogatása esetén. A javaslatom olyan partnerségi viszony kialakítására irányulna, mely egyrészt magában foglalhatná az akut problémák azonnali, informális megbeszélését, de akár a törvényszéki és a helyi szinten szervezett tanácskozások

tartalmának, időpontjának egyeztetését is. Előbbi a nehézségek gyors megoldását szolgálná, míg a tanácskozásokkal kapcsolatos egyeztetést a hatékonyság miatt vélem megfontolandónak.

A konkrét megoldás kidolgozásához nyilván valamennyi érintett részvételével folytatott egyeztetés szükséges, itt is hangsúlyozva a törvényszék és a helyi vezetők egyetértésének alapvető követelményét.

Megfontolható lehet a büntetőbírák nagyobb részét, vagy valamennyi kollégát érintő tanácskozás szükségessége esetén az ügyszak teljes bírói karának részvételével szervezett büntetőbírói tanácskozás megtartása a járásbíróiságonként külön-külön szervezett konzultációk helyett. Természetesen ez esetben is kizárólag a kollégiumvezető és a helyi szakmai vezetők szoros együttműködése mellett. A vázolt lehetőség egyaránt elősegíthetné az egységes jogalkalmazást és a produktivitást, miközben a kollégák értékes munkaidejére is tekintettel lenne. Utóbbi tiszteletben tartását az ítélkezés időszerűsége érdekében is fontosnak ítélem. Mindezekon túl a kollégákkal e körben folytatott beszélgetések alapján azt is tapasztaltam, hogy a szakmai képzések tartalmának duplikálása esetén a bírák haszontalannak érzik az ismétlődő kurzust, minek következtében a képzésekkel kapcsolatos attitűdjük eleve elutasítónak válik, ami sajnos a képzések eredményessége ellen hat.

Támogatnám azt is, ha a kollégiumvezető, akadályoztatása esetén a helyettese, illetve a másodfokú tanácsok valamelyikének elnöke vagy tagja – akár előre meghatározható rend szerint – részt venne a járásbíróiságok szakmai tanácskozásain. Vitás jogalkalmazási kérdésekben a kollégium álláspontjának, konkrét kérdésekben a saját, vagy a fellebbviteli tanács szakmai véleményének megosztásával tudná elősegíteni a tanácskozás eredményességét, illetve a bírák ítélkező munkáját. A közvetlen szakmai kommunikáció azonnali pozitív hatással lehetne a joggyakorlat egységére is, valamint a kollégiumvezető és a fellebbvitelben ítélkező kollégák nagyobb rálátást szerezhetnének a bírák leggyakrabban felvetett nehézségeire.

Kinevezésem esetén feltétlenül megtartanám, illetve folytatnám a vidéki járásbíróiságokkal való kapcsolattartás keretében kialakított törvényszéki gyakorlatot. Az elmúlt években általánossá vált, hogy a kollégiumvezető – a helyi vezetővel előzetesen egyeztetett időpontban – rendszeresen felkeresett egy-egy vidéki járásbíróiságot az ügyszakba beosztott bírákkal való személyes konzultáció érdekében. Többször előfordult olyan eset, amikor kollégiumvezető-helyettesként magam is jelen voltam ezeken az általam „járásbíróisági szakmai napok”-nak nevezett eseményeken. Tapasztalatom szerint a személyes találkozások hasznosnak bizonyultak, hiszen egyrészt lehetőséget biztosítottak arra, hogy a kollégiumvezető „elsőkézből” ismerje meg a bírák szakmai problémáit, másrészt a kollégák a kollégiumvezető és a helyettese által akár nyomban választ kaphattak a kérdéseikre.

Lehetőséget látnék arra is, természetesen kizárólag a másodfokú tanácselnökök támogatása esetén, hogy egy előre ütemezett rend szerint a tanácselnökök, vagy a fellebbviteli tanácsok tagjai, adott esetben egy-egy területen unikális szakmai ismeretekkel rendelkező kolléga is részt vegyenek az említett vidéki járásbíróiságokon tartott konzultációkon. Úgy vélem, hogy a tapasztalt bírótársakkal való személyes találkozás elősegíthetné professzionális ismeretek

átadását, különösen a követendő jogalkalmazási gyakorlat, az ügyviteli megoldások, „praktikák”, illetve azon ügyfajták tekintetében, amelyek elbírálása speciális felkészültséget igényel.

A szakmai támogatás érdekében a törvényszék igazgatási vezetőinek egyetértése esetén fenntartanám a jelenleg is prosperáló instruktor, illetve mentor bíró intézményét is.

Szükség esetén felmerülhetne az arra számot tartó kollégák személyre szabott, soron kívüli támogatása is, akár a kollégiumvezető, akár az adott témában kimagasló szakmai ismeretekkel rendelkező tanácselnökök, bírák segítségével. Utóbbi kizárólag eseti jelleggel és a kolléga igényeihez igazodó módon, a bírói függetlenség teljeskörű tiszteletben tartásával történhetne. A közvetlenség véleményem szerint a szakmaiságot erősíthetné.

A közvetlen szakmai kommunikáció megvalósításának egy további formájaként javasolnám azt, hogy a kollégiumvezető vagy a kollégium azon tagja, aki a programban részt vállal, előre ütemezett, transzparens módon megjelölt időpontban, például minden hónap ugyanazon napján, előzetes bejelentkezés nélkül fogadja a problémáik megbeszélése érdekében konzultációra igényt tartó bírókat.

A felsorolt lehetőségek között – úgy gondolom – minden kolléga megtalálhatná a számára leginkább megfelelő, az ítélkezési tevékenysége során felmerülő esetleges nehézségek megoldását hatékonyan segítő támogatási formát.

További célom lenne, a tényleges ítélkezésen kívül eső, kurrenciális teendők, illetve az egyéb, az ügyvitel körébe tartozó feladatok ellátása során jelentkező problémák megoldásának szakmai támogatása is. Saját ítélkezési tevékenységem során szerzett tapasztalataim szerint a nemzetközi elemet tartalmazó ügyekben jelentkező, például a kézbesítéssel, az idegen nyelvre történő fordítással kapcsolatos nehézségek vagy a jogsegély kérelmek intézésének módszere, mind alapos utánajárást igényel, ami – különösen, ha annak megoldásában az eljáró bíró még nem rendelkezik gyakorlattal – sokszor jelentős energiákat köthet le. Egymás munkájának megkönnyítése érdekében hasznos lenne egy olyan felület, ahová az említett „bejártott” megoldások feltöltésre kerülnének. A felület létrehozása és működtetése nem igényel nagy befektetést, hozadéka viszont számottevő lehetne mind az időszerűszerűség, mind a hatékonyság tekintetében. Kollégiumvezetői kinevezésem esetén a vázolt metódus kialakítását kezdeményezném, a munka koordinálásban közreműködnék.

Fontosnak látnám a jogszabályváltozásokra történő célzott figyelemfelhívást és a változások egységes alkalmazásának támogatását, hosszabb távon akár egy olyan csoport szervezését is, amely a változó jogszabályok nyomán követése mellett, azoknak a bírói gyakorlatba való beépítését segítené elő. Tapasztalatom szerint az esetenként több száz szakaszt tartalmazó, például az ún. salátatörvények áttekintése, a bírák munkáját érintő módosítások beazonosítása, majd szintetizálása rendkívül munka- és időigényes feladat, mely a sokszor nagy leterheltséggel dolgozó bíró kollégák részére nyújtott hathatós támogatást igényel. A támogatás megvalósulhatna a kodifikáció, implementáció területén speciális ismeretekkel, többlettudással

rendelkező kollégák irányítása mellett, szükség esetén bevonva a terület iránt érdeklődő bíró, vagy bírósági titkár kollégákat is.

A vázolt segítség nézetem szerint mind szervezeti szinten, mind a kollégák számára jelentős előnnyel járhatna. A változások adaptálása gördülékenyebben, az egységes jogalkalmazás követelménye pedig hatékonyabban valósulhatna meg, ezen túl időszerűbb és még szakszerűbb lehetne az ügyek befejezése, hiszen a bírák szakmai energiáikat nagyobb arányban fordíthatnák az érdemi ítélezésre.

A tudásmegosztás érdekében kezdettől fogva törekednék arra, hogy a professzionális munka eredménye valamennyi kolléga számára elérhető legyen. A törvényszék elnökének hozzájárulása mellett a törvényszék intranetes felületén, a büntető kollégium szakmai anyagai között „tudástár” kialakítását kezdeményezném. A felület a bírák és az igazságügyi alkalmazottak által is hozzáférhető lehetne, tematikusan tartalmazhatná a szakmai műhelyek munkája keretében feldolgozott témák összefoglalóit, a prezentációkat, esetlegesen a kollégák publikációit, tudományos munkáit is.

Indokoltnak tartanám az utóbbi időben kissé háttérbe szorult, a törvényszék elvi tartalommal bíró határozatainak megosztásával kapcsolatos gyakorlat újraélesztését. A „törvényszéki döntvénytár” a szakmai támogatás eredményes formája lehet, amely e mellett az egységes joggyakorlat továbbfejlesztését is segítené.

A jogbiztonság erősítését és a joggyakorlat egységét szolgálják az egyértelmű, a jogrendbe könnyen integrálható jogszabályok, amelyek megalkotásának elősegítéséhez a jogszabálytervezetek véleményezése, illetve a jogalkotásra irányuló szakmai javaslatok előterjesztése által a bíróság is hozzájárulhat. A törvényszék büntetőbírói kara által felhalmozott hatalmas tudás kiaknázását ezen a területen is támogatnám. Azt gondolom, hogy a kimagasló elméleti jártassággal, szerteágazó szakmai tapasztalattal, illetve speciális ismeretekkel rendelkező kollégák véleménye nagyobb nyomatékot adna az ilyen jellegű előterjesztéseknek, javaslatoknak.

Alapvető célkitűzésem lenne, hogy az egységes joggyakorlat elősegítése érdekében figyelemmel kísérjem a járásbíróságok és a törvényszék ítélező tevékenységét, valamint a Debreceni Ítéltábláról és a Kúriáról visszaérkezett másod-, harmadfokú és felülvizsgálati eljárásban hozott határozatok tartalmát. Az ítéltáblai, illetve a Kúria által felülvizsgálati eljárásban hozott határozatokat abból a szempontból vizsgálnám, hogy azok milyen általánosítható tapasztalatokat tartalmaznak a törvényszék ítélezési tevékenységét illetően. A határozatok elvi tartalmáról összefoglaló anyag készülne, mely a büntetőbírói tanácskozásokon kerülne ismertetésre és megvitatásra.

Véleményem szerint a kollégiumvezetői munkának fontos részét képezi a Debreceni Ítéltábla és a Kúria Büntető Kollégiumával való szoros szakmai együttműködés is. Utóbbira kiváló lehetőségnek látom a Debreceni Ítéltábla Büntető Kollégiumának évi egyszeri alkalommal megtartott kibővített ülését, ahol a Kúria kollégiumvezetője is rendszeresen képviseli a

legfelsőbb bírói fórumot. A tanácskozásokon résztvevők nem csupán az ítélőtábla és az illetékességi területén működő törvényszékek szakmai munkájába nyerhetnek bepillantást, de a Kúria aktuális, elvi jelentőségű döntéseit és jogegységesítő tevékenységét is közvetlenül megismerhetik.

Megítélésem szerint a személyes találkozások nemcsak az ügyszak bírái közötti közvetlenebb szakmai kapcsolatot erősítik, de támogatólag hatnak a jogalkalmazás egységesítésére is. Ha arra esetleges kinevezésem lehetőséget biztosítana, feltétlenül arra ösztönözném a kollégákat, hogy minél szélesebb körben vegyenek részt az említett rendezvényeken.

Hosszú távú tervek és azok ütemezése:

- a kinevezést követő első évben a kollégium szakmai munkájának megerősítése, majd e szakmaiság folyamatos fenntartása,
- a tisztség betöltésének ideje alatt a tanácselnöki értekezletek, a büntetőbírói tanácskozások szakmai tevékenységének folyamatos erősítése, évente összefoglaló készítése a tanácselnöki feljegyzések általánosítható tapasztalatairól, ezek megosztása a bírakkal,
- a kinevezést követő évben a kollégiumvezető és a járásbíróságok szakmai vezetői közötti közvetlenebb együttműködés kezdeményezése, majd a kapcsolat folyamatos fenntartása,
- a tisztség betöltésének ideje alatt az instruktor és a mentor bírói intézmény támogatása,
- a tisztség betöltésének első három évében a jogszabályváltozások egységes alkalmazását elősegítő támogatásának megszervezése és a támogatás folyamatos fenntartása, a büntető kollégium szakmai anyagait tartalmazó „tudástár” kialakítása, a „törvényszéki döntvénytár” felelevenítése, a fellebbviteli bíróságok és a Kúria határozatainak figyelemmel kísérése, a határozatok elvi tartalmáról összefoglaló készítése,
- folyamatos és szoros szakmai együttműködés a régió törvényszékeinek és a Debreceni Ítélőtábla kollégiumvezetőivel és bírásaival.

IV.3. Az ítélkezés személyi feltételeinek biztosítása, az emberi erőforrások

Ahogy a bírósági szervezetet emberek alkotják, az igazságszolgáltatás a bírák és az igazságügyi alkalmazottak munkájának eredménye. A minőségi és időszerű ítélkezés egyik feltétele a bírósági szervezet humánerőforrásaival való megfelelő gazdálkodás, e tevékenység folyamatos fejlesztése, a képesítésen nyugvó, kompetencia alapú foglalkoztatás, ahogyan a kiegyenlített és arányos munkateher megteremtése is. A törvényszék igazgatási vezetői ezen elvek iránt elkötelezettek, kinevezésem esetén feladatomnak tekintem az általuk képviselt hosszú távú, átgondolt és következetes személyzeti politika támogatását.

Az emberi erőforrásokkal való gazdálkodás meghatározó tényezője a büntető ügyszakban is a rendelkezésre álló munkaerő. A létszámadatok kapcsán alapvetésként rögzíthető, hogy jelenleg az ítélkezés személyi feltételei biztosítottak, ugyanakkor a humánerőforrást érintő jövőbeni

folyamatokra a kollégiumnak mindig felkészültnek kell lennie. A fellebbviteli tanácsokban a néhány éven belül megvalósuló generációváltás, a törvényszék elsőfokán pedig az utóbbi idősakra jellemző ügyszám növekedés, valamint az ennek következtében elnehezülő referádák okozta többlet igények biztosítása jelenthet megoldandó feladatot. A büntetés-végrehajtási csoport létszámhelyzete az utóbbi években stabilizálódni látszik, egyebekben ez a szervezeti egység kisebb-nagyobb személyi változásokkal, de viszonylag állandó létszámú humán erőforrással működik. Az igazságügyi alkalmazottak jelentősebb mértékű fluktuációja a kollégiumban nem jellemző, a bírói tanácsok mellett dolgozó ügyintézők, tisztviselők és írnokok létszáma az elmúlt időszakban számottevően nem módosult. A kezelőirodák a jelenlegi ügyforgalmi adatok mellett biztonsággal működnek.

A törvényszék másodfokán négy tanács ítélkezik, a tanácsszám esetleges bővítésének indokául szolgáló körülmény jelenleg nem prognosztizálható, azonban a tanácsok számának megtartása véleményem szerint mindenképp indokolt. A már említett generációváltás miatt feltétlenül gondoskodni kell az ítélkezés jelenlegi magas színvonalának biztosítására alkalmas, szakmailag jól felkészült utánpótlásról. Megoldást jelenthet az arra motivált járásbírói, vagy a hosszabb ideje törvényszéki elsőfokon ítélkező bírák bevonása a másodfokú tanácsok munkájába. A jelentkezési folyamat és a feltételek kidolgozása elkezdődött, a szakmai előkészítésben kollégiumvezető-helyettesként magam is részt veszek.

Véleményem szerint fontos, hogy olyan kollégák kerüljenek magasabb ítélkezési szintre, akik kiemelkedően színvonalas felkészültséggel rendelkeznek, a szakmai jártasságuk mellett kellő elhivatottságot és szakmai alázatot éreznek a hivatásunk iránt; nemkülönben – különösen másodfokon – képesek kollégáikkal együtt és nem egymás mellett dolgozni. A felsorolt képességek és készségek nélkül a hatékony ítélkezés elképzelhetetlen. Mindezek okán szükséges lehet, hogy a járásbíróságokon – adott esetben nemcsak a székhelyi, hanem a vidéki bíróóságokon is – ítélkező kollégák lehetőséget kapjanak a törvényszéken folyó munka megismerésére, kipróbálhassák magukat egy a megszokottól eltérő ítélkezési szinten, ezáltal módjuk legyen bizonyítani alkalmasságukat és lehetőségük legyen eldönteni, hogy ők maguk képesek-e a más hozzáállást igénylő feladatok ellátására.

Hosszabb távon kialakítható lenne egy 2-3 kollégából álló olyan kör, akik alkalmasint támogató segítséget nyújtanának az ügyforgalomból adódó esetleges nehézségek megoldásában, és felkészültek lennének arra, hogy a tapasztaltabb bírák távozása esetén helyükbe lépjenek, biztosítva a törvényszékre jellemző megalapozott, magas színvonalú ítélkezési tevékenység folytonosságát.

Szintén a távolabbi jövőben látnám megfontolandónak a fellebbviteli ítélkezésben legalább egy, de inkább kettő négytagú tanács kialakítását. Az ilyen tanácsok működésének lényegét az adná, hogy az a bíró, aki éppen nem tárgyal, felkészülhetne az ügyeiből, intézhetné a nemperes ügyeket, vagy írásba foglalhatna. Véleményem szerint a megoldás legnagyobb előnye a még alaposabb szakmai elmélyültség lehetősége, továbbá a négytagú tanácsoknál alig, vagy egyáltalán nincs szükség más tanácsok általi helyettesítésre, mivel ez utóbbi akár távollét, vagy a bírák kizártsága esetén a tanácson belüli munkaszervezéssel megoldható. Álláspontom szerint

a négytagú tanács az időszerű és szakszerű fellebbviteli büntető ítélezés okszerű érveken nyugvó záloga is lehet.

A törvényszék elsőfokán a Debreceni Ítéltábla, mint fellebbviteli bíróság által többször kiemelt és hangsúlyozott magasszintű és időszerű ítélezéshez szükséges állandó bírói létszám kialakítása és fenntartása a jövőben mindenképp indokoltnak mutatkozik. Jelenleg – várhatóan 2023. augusztusáig – a Miskolci Törvényszéken nyolc bíró tárgyal elsőfokú büntetőügyeket, akik közül hárman, a kollégiumvezető, a helyettese és a büntetés-végrehajtási csoport vezetője igazgatási, illetve a csoportvezető büntetés-végrehajtási feladatokat is végez. Két bíró kolléga pedig kirendeléssel látja el az ítélezést. A rendelkezésre álló – és a kolléga által is megerősített – információim szerint a kollégiumvezető vezetői megbízatása 2023. augusztusában megszűnik, ő a továbbiakban várhatóan teljes referádával elsőfokon fog ítélezni. A büntetés-végrehajtási csoportvezető – a folyamatban lévő két büntető peres ügyének befejezése után – kizárólag büntetés-végrehajtási ügyeket és igazgatási teendőket fog intézni. Tehát a nyári tárgyalásmentes időszakot követően előreláthatóan öt törvényszéki bíró ítélezik majd elsőfokon. A két járásbírói bíró kirendelése az idei év augusztusáig, illetve decemberéig szól. A kirendelésről a törvényszék elnöke dönt, ahhoz a bírák hozzájárulása szükséges, a bírák további törvényszéki ítélezésének remélhetően nem lesz akadálya.

Hangsúlyozni kívánom, hogy kollégiumvezetői kinevezésem esetén is folytatni fogom az ítélezési tevékenységet, mert fontosnak tartom az anyagi- és eljárásjogi gyakorlat, a tárgyalásokhoz kapcsolódó szakmai jártasság folyamatos fenntartását. Arra fogok törekedni, hogy a kollégiumban végzett igazgatási feladataim mellett is be tudjak kapcsolódni a szakmai munkába és támogatni tudjam az ítélezést ott, ahol arra a legnagyobb szükség mutatkozik.

A törvényszék elsőfokon ítélező bírák létszámával összefüggésben ismét hivatkozom arra, hogy a törvényszék elsőfokát az utóbbi két évben progresszív munkateher növekedés jellemezte. Amennyiben az említett tendencia folytatódik, továbbá az itt tárgyalt ügyek sajátosságai – az ügyek mintegy 40%-a több vádlottas, bonyolult jogi és ténybeli megítélésű, magas büntetési tétellel fenyegetett bűncselekményeket érint –, miatt az ügyszak a jövőben nagyobb bírói kapacitást, létszámbeli megerősítést igényelhet.

Törvényszék elsőfokon a kiemelt gazdasági büntetőügyek intézése az eljárásjogi szabályok okán két büntető és egy kijelölt civilisztikai ügyszakba beosztott bírót „igényel”, ami a törvényszéki elsőfok büntető ügyszakában fokozott bírói erőforrásokat köt le. A probléma kezelésének lehetséges módját kutatva, megoldást jelenthetne az arra motivált járásbírói bírónak (akár jelenleg a büntetés-végrehajtási ügyek intézésére kirendelt járásbíróknak) a gazdasági tanácsokba történő beosztása. A beosztás részletszabályainak kidolgozása, figyelemmel a járásbíróságok humán erőforrásaira és a bírák leterheltségére is, rendkívül alapos átgondolást igényel. Amennyiben e lehetőséget a törvényszék igazgatási vezetői megfontolásra érdemesnek és támogathatónak találják, a megoldás szakmai elemeinek kidolgozásához rendelkezésre állnék.

A jelenlegi folyamatok mellett, az elsőfokú ítélkezés minőségének és időszerűségének fenntartása végett a fent részletezettek kezelése rövid időn belül szükségessé válhat. A szakmai igényeket a kollégiumvezetőnek jogszabályi kötelezettsége jelezni a törvényszék elnöke felé, hiszen személyi ügyekben ő rendelkezik döntési hatáskörrel.

A büntetés-végrehajtási csoportban jelenleg öt bíró ítélkezik, ketten kirendeléssel látják el hivatalukat, a büntetés-végrehajtási csoport vezetője az igazgatási feladatai mellett jelenleg büntető peres ügyeket is intéz. Ugyanakkor a megfeszített munkatempó hosszabb távú fenntartása kiegészítéshez, fásultsághoz vezethet, ezért indokolt a büntetés-végrehajtási csoportvezető mentesítése a peres ügyek intézése alól, így energiái megosztása nélkül a büntetés-végrehajtási ügyek intézésére és a csoport szakmai irányítására koncentrálhat. Kollégiumvezetőként támogatnám azt, ha a csoportvezető szerteágazó feladatainak racionalizálása érdekében a jövőben a büntető elsőfokú ítélkezésből kilépve, kizárólag büntetés-végrehajtási ügyeket intézne, valamint a büntetés-végrehajtási csoporthoz kötődő igazgatási feladatokat látná el.

Ezzel együtt a büntetés-végrehajtási csoport jelenlegi ügyforgalmi adataira tekintettel lehetőséget látnék arra, hogy a járásbírósról kirendelt és jelenleg kizárólag büntetés-végrehajtási ügyeket intéző kollégák, a folyamatosan kezelt ügyeik mellett a kiemelt gazdasági büntetőügyeket tárgyaló tanácsok második büntetőbírói tagjaként vegyenek részt a törvényszék elsőfokú ítélkezésében. Nagy segítséget jelentene ez az elsőfok számára, a kirendelt kollégák számára pedig a jelenlegi referádájuk mellett nem eredményezne kiemelt terhelést.

A székhelyi járásbírószágon a büntető ügyszak az elmúlt években a bírói létszámot illetően ideális körülmények mellett – kiemelkedően időszerűen és hatékonyan – látta el ítélkezési feladatait. Jelenleg a székhelyi járásbírószágon négy kolléga a büntető ítélkezés mellett igazgatási feladatokat is ellát, többen törvényszéki bírói kinevezést kaptak, egy bíró nyugállományba vonulása várható. A jelzett változások miatt a korábbi ideális létszámhelyzet ugyan változni látszik, de az ítélkezés személyi feltételei nyilvánvalóan továbbra is adottak. A vidéki járásbírószágok létszámhelyzete, figyelemmel az elmúlt hónapokban történt bírói kinevezésekre is, optimálisnak mondható.

A megfelelő dolgozói létszám biztosítása mellett a felelős humánerőforrás-gazdálkodás további jellemzője a munkavállalók közötti egyenlő munkateher megteremtése. A témával kapcsolatos terveimről a pályázatom korábbi fejezetében már számot adtam, azt megismételni nem kívánom. Kiemelendő azonban e körben is, hogy a Miskolci Törvényszéken a büntető ügyek kiosztása az ügyelosztási rend szerint, a bírói kompetenciákat a lehetőségekhez képest méltányló, a részbeni specializációt érvényesítő szignálással történik, melynek fenntartását támogatnám.

A büntetés-végrehajtási ügyszakban is jellemző az ügyek sajátosságain és a bírói kompetenciákon alapuló részbeni specializáció, a bírák által intézett ügyek között többféle kategória (Bv., F. Szv. ügyek) is megtalálható. Az ügyelosztással és az ügyteher kiegyenlítésével kapcsolatos feladatokat a büntetés-végrehajtási csoport vezetője több

évtizedes igazgatási és szakmai tapasztalaton nyugvó, kellő magabiztossággal és önállósággal eredményesen látja el, e gyakorlatot a kollégiumvezetői kinevezésem esetén is támogatnám.

Az emberi erőforrásokkal való gazdálkodás részét képezi az igazságügyi alkalmazottak munkájának kompetencia alapú hasznosítása és a folyamatos szakmai támogatása. A törvényszék büntető ügyszakában – véleményem szerint – mindkettő maradéktalanul megvalósul.

Ami a bírósági titkárok foglalkoztatását illeti egyértelműen kijelenthető, hogy számukra az önálló munkavégzés mellett a bíróvá váláshoz elengedhetetlen elméleti és gyakorlati ismeretek megszerzése, illetve ezek elmélyítéséhez szükséges segítség biztosított. A büntetés-végrehajtási, valamint a szabálysértési ügyek intézése során önállóan járnak el a jogszabályok által hatáskörükbe utalt feladatkörökben, büntető ügyszakban pedig a büntetővégzésekkel kapcsolatos ügyeket, valamint a magánvádas eljárások személyes meghallgatásait intézik. Kollégiumvezető-helyettesként a titkárok szakmai támogatásában a szükségeshez képest részt vállaltam, mely során kivétel nélkül a kollégák alapos felkészültségéről bizonyosodtam meg.

A bírói életpályára készülő titkárok számára e mellett a legnagyobb szakmai fejlődés lehetőségét az adhatja, ha egyéb tevékenységük mellett bírák mellé kerülnek beosztásra. Véleményem szerint talán még nagyobb szakmai lehetőség lenne számukra, ha időszakonként kizárólag a bírói tanácsok mellett dolgozhatnának, nagyobb részt vállalva egy-egy terjedelmesebb ügy előkészítésében, feldolgozásában, a kurrenciális feladatok intézésében. Munkájuk komoly segítséget jelenthetne a bírák számára is. Nyilvánvaló, hogy ez az együttműködés kizárólag megfelelő titkári létszám és szabad kapacitás mellett képzelhető el, ha erre a törvényszéken lehetőség adódna, annak bevezetését a törvényszék elnökének támogatása esetén feltétlenül hasznosnak tartanám.

A bírósági fogalmazók hosszabb távon a magas színvonalú ítélkezés fenntartásához elengedhetetlen, alaposan felkészült, kimagasló elméleti tudással és gyakorlati tapasztalattal rendelkező bírói utánpótlás biztosítékai. Szakmai felkészítésük a szervezett fogalmazóképzésben való részvételük mellett, álláspontom szerint, a bírói tanácsok, a bírák mellett történő munkavégzéssel válik teljessé. Kollégiumvezetői pályázatom elfogadása esetén fokozott figyelmet kívánok fordítani arra, hogy a fogalmazók gyakorlati idejüket a büntető ügyszakban hatékonyan töltsék.

Fontosnak tartom, ezért szorgalmaznám a bírósági titkárok és fogalmazók munkájának személyre szabott, az szakmai munkát fókuszba állító, objektív adatokon nyugvó értékelést, mely véleményem szerint motivációs eszközként is szolgálhatna, továbbá a bírói pályázatoknál is megbízható támpont lehetne.

Az ítélkezés személyi feltételeinek elemzésekor indokolt fokozott figyelemmel lenni a bírói tanácsok, illetve a bírák munkáját segítő ügyintéző, tisztviselő és írnok kollégákra, illetve az őket érintő humánpolitikai kérdésekre.

A büntető kollégiumban a fellebbviteli tanácsok mellett bírósági ügyintézők dolgoznak, míg a törvényszéken elsőfokon ítélező bírák mellé ügyintézők nem kerültek beosztásra. Elsőfokon az ítélezési tevékenységhez kapcsolódó, ügyintézői hatáskörbe tartozó feladatok egy részét, például az anonimizálást és az elfogatóparancsokkal kapcsolatos teendőket a másodfokú tanácsok mellé rendelt ügyintézők végzik. A büntetés-végrehajtási csoportban egy bírósági ügyintéző dolgozik, feladatkörének meghatározása alapvetően kompetencia alapú. A járásbíróságokon büntető ügyszakban dolgozó ügyintézők munkája nélkülözhetetlen, foglalkoztatásuk során – a lehetőségekhez mérten – az egyenlő munkateher fenntartására és a kompetenciáikhoz igazított feladatkiosztásra kell törekedni. Az ügyintézők magasan kvalifikáltak, képzésük a törvényszék elnökhelyettese által szervezett formában lényegében folyamatos, az aktuális jogalkalmazási és ügyviteli kérdésekre fókuszált.

Tapasztalatom szerint az ügyintézői munka jelentős segítséget jelent a fellebbviteli bírói tanácsok számára a kurrenciális és egyéb adminisztratív feladataik ellátása során, hasonlóra elsőfokon is nagy szükség mutatkozna. Különösen igaz ez a sok vádlottas, vagy jelentős számú sértettet érintő, tanút felvonultató büntetőperек esetén. Az ilyen ügyekben az utóiratok érdemi feldolgozása, illetve a befejezést követő adminisztratív feladatok ellátása a bírák jelentős energiáit köti le a tényleges ítélezési munka terhére. Szakmailag leginkább az ilyen jellegű feladatok alóli mentesítés szükségessége indokolhatná bírósági ügyintéző kinevezését törvényszék elsőfokra, a már említett paraméterekkel rendelkező, nagy terjedelmű ügyeket intéző bírák munkájának támogatására. Személyi kérdésekben a törvényszék elnöke dönt, köztudomású, hogy a szabad ügyintézői álláshelyek száma korlátozott, amennyiben az elsőfokos ügyintéző kinevezésének lehetősége mégis felmerülne, teljeskörű szakmai segítséget nyújtanék a munkakör lényegi és speciális elemeinek kidolgozásához.

A másodfokú tanácsok, az elsőfokon és a büntetés-végrehajtási csoportban ítélező bírák munkáját tisztviselők és írnokok segítik, jelenlegi létszámuk a folyamatos munkavégzéshez elegendő. Valamennyien jól képzettek, többen szakirányú felsőfokú végzettséggel rendelkeznek, feladataikat a hivatásuk iránti tisztelettel végzik. A számukra nyitva álló képzési lehetőségeket jellemzően kihasználják.

Esetükben humánerőforrás jellegű probléma – véleményem szerint – két területen jelentkezhet. Az egyik, a kieső munkaerő pótlása, ami az ítélezés időszerűségének és zavartalanságának fenntartását biztosítja. Utóbbi érdekében – amennyiben a törvényszék elnöke támogathatónak találja – megfontolásra érdemes lehet, hogy az egyes ítélezési szinteken legyen egy-egy olyan kolléga, aki a munkából átmenetileg, például tartósabb betegség miatt távol lévő munkatárs helyébe lépve átveszi a munkáját. Segítséget jelentene ez azon bírák számára is, akiknek a jegyzője a „besegítés” miatt a saját munkáját átmenetileg nem, vagy nem a megszokott időszerűséggel tudja ellátni.

Talán távolabbi, a tisztviselői kart érintő megoldandó feladatként állhat elő az ország nyugati megyéiben és a központi régióban már tapasztalt pályaelhagyás. Mivel a tisztviselők által végzett munka felelősségéhez képest az anyagi megbecsülésük jóval alacsonyabb, a szervezet megtartóereje csökkenhet. E téren a kollégiumvezető kompetenciája nyilvánvalóan

elhanyagolhatóan csekély, ugyanakkor a teljesítményértékelés adta lehetőségekben megnyilvánuló elismerés – ha annak feltétele fennáll – talán ösztönzést jelenthetne a tisztviselői kar számára.

Az emberi erőforrások kezelésével összefüggésben ki kell térni a törvényszék kezelőirodáinak személyi kérdéseire is. Miután a bíróságokon is általánossá vált az elektronikus ügyintézés, azt gondolhatnánk, hogy a kezelőirodák, mint a bíróságokkal való személyes kapcsolattartás legfőbb formái háttérbe szorultak. A büntető ügyszakban ez a feltételezett tendencia kevésbé jellemző. Valójában az állampolgárok egy része még mindig a személyes megjelenéssel járó, vagy a telefonon történő ügyintézés részesíti előnyben, ezért a kezelőirodák munkatársainak szakszerű és időszerű munkája a hatékony és gyors ügyintézés miatt nélkülözhetetlen. Tapasztalatom szerint a törvényszéken és a járásbíróságokon az irodák munkatársai alapos szakmai tudással, időszerűen és hatékonyan intézik feladataikat; munkabírásuk kimagasló, elhivatottságuk és szorgalmuk példaértékű. A magas szintű, stabilan produktív és kiegyensúlyozott munkavégzéshez a meglévő alkalmazotti kompetenciák mellett természetesen a kezelő irodák esetében is elengedhetetlen a távollétek kezelését is biztosító – legalább a jelenlegivel azonos – dolgozói létszám. A Miskolci Törvényszéken e feltételek jelenleg biztosítottak.

A kezelőirodák egységes ügyviteli rendjének biztosításához és fenntartásához kiváló lehetőséget teremtett az Irodavezetői Hálózat kialakítása. A hálózat tevékenységét kollégiumvezető-helyettesként szakmai kérdésekben segítem, munkáját hasznosnak ítélem, annak működését továbbra is támogatni kívánom.

A törvényszék igazgatási vezetőinek ezirányú törekvései esetén módot látnék a bíróságon kívüli munkavégzés lehetőségének kiszélesítésére. Az otthondolgozás nemcsak intézményes formában, de eseti jelleggel is történhetne, leginkább az ügyforgalmi adatoknak és a munka jellegének függvényében.

A munkatársak méltatásának és motiválásának fontos eszközét látom a szakmai elismerések és címek adományozásában. Különösen akkor lehet ez alkalmas a szakmai inspirációra, ha átlátható és kiszámítható módon történik a jutalmazás. A kollégium szakmailag megalapozott álláspontjának kialakítását fontosnak tartom, azt feltétlenül támogatnám.

Végül, de semmiképp sem utolsó sorban az egyik legfontosabb személyi tárgyú kollégiumvezetői feladatomban tekinteném a kiegyensúlyozott és harmonikus munkahelyi légkör biztosítását, amelyben a kollégák között kölcsönös és feltétlen tiszteleten alapuló emberi és szakmai kapcsolatnak kell lennie. A békés, fesztelen hangulat teremthet csak olyan inspiráló környezetet, ami alkalmas a megbecsülésen nyugvó, támogató együttműködésre és az eredményes munkára.

Csemegi Károly mondta „*Bíró nélkül nincs jog, és a jog írott malaszt, ha nincs bíró.*” A téma zárógondolata ez, mellyel azt a meggyőződésemet kívánom kifejezni, hogy a legnemesebb célokat, a legfontosabb munkafolyamatokat, ahogyan minden intézményt is emberi értékekkel kell megtölteni.

Hosszú távú tervek és azok ütemezése:

- a kollégiumvezetői tisztség betöltését követő évtől kezdődően szükséges a törvényszék másodfokán az elkövetkező öt évben várható generációváltásra való felkészülés, annak támogatása,
- a tisztség betöltését követően rövid időn belül, majd a szükségeshez képest indokolt a törvényszék elsőfokon az ítélezéshez szükséges bírói létszám biztosításának támogatása,
- folyamatosan szükséges az igazságügyi alkalmazotti létszám biztosításának és az igazságügyi alkalmazottak kompetencia alapú beosztásának támogatása.

IV.4. Az ítélezés tárgyi feltételeinek biztosítása

A munkavégzéshez szükséges dologi követelmények megteremtése és folyamatos biztosítása az effektív és időszerű ítélezés egyik feltétele, az informatikai fejlesztések, a számítástechnikai berendezések modernizációja különösen a hatékony és gyors ügyintézés érdekében kiemelt jelentőségű. A Miskolci Törvényszéken az ítélezéshez szükséges tárgyi feltételek adottak: a tárgyalótermek és a dolgozószobák a megfelelő irodai bútorzattal felszereltek, a kezelőirodák az ügyfélfogadás feltételeinek megfelelnek, a kollégák a szükséges informatikai rendszerekkel és szoftverekkel rendelkeznek.

A magas színvonalú és időszerű ítélezés mellőzhetetlen előfeltételének tartom az ítélezés alapjául szolgáló jogszabályokhoz való hozzáférést. Kinevezésem esetén fenntartanám azt a gyakorlatot, hogy a büntető ítélezést érintő jogalkotási folyamatokról a kollégák elektronikus úton értesítést kapjanak. Emellett kívánatos lehetne az is, hogy a bírák, a bírósági titkárok, illetve a fogalmazók a büntető anyagi jogot és a perjogot érintő, számukra releváns, aktuális jogtudományi eseményekről is értesüljenek. Javaslatom szerint, mindez megvalósítható lenne a hazai szakfolyóiratok (Jogtudományi Közlöny, Magyar Jog stb.) szemlézése útján.

Hiszem, hogy egy ilyen szellemi-tudományos műhely a bírákat segíti abban, hogy ítélezési tevékenységük során egyre gyarapodó ismeretanyaggal tudjanak megalapozott döntéseket hozni. E feladatra kialakítható lenne néhány főből álló, titkárok, fogalmazók részvételével működő csoport, akár a tagok évenkénti rotációja mellett. A törvényszék igazgatási vezetőinek támogatása esetén a csoport munkájának koordinációjához, a szemlézési szempontok kialakításához a büntető ügyszakot érintő körben szakmai segítséget biztosítanék.

A tárgyi feltételek között tartom említendőnek a bíróságon kívüli munkavégzés optimális posztulátumainak megteremtését. Kijelenthető, hogy a törvényszéken a bíróságon kívüli munkavégzés támogatása jellemzően megvalósult, az egyszerűbben és könnyebben kivitelezhető otthoni munkavégzéshez az Ítélezést Támogató Rendszer bevezetése nagyban hozzájárult. E digitális megoldásnak köszönhetően már nem szükséges a terjedelmes papír alapú bírósági iratok mozgatása, az ügyiratok elektronikusan megtekinthetők és a program segítségével az ügyben szükséges intézkedések is végrehajthatók. Mára elmondhatjuk, hogy az innovatív fejlesztéseknek köszönhetően és az új technikai megoldások elsajátításában közreműködő szakértő csapat támogatásának eredményeként a törvényszék munkatársainak

nagy többsége biztonsággal tudja használni a távoli munkavégzés eszközeit. Magam részéről messzemenően támogatom a digitalizáció vívmányainak széleskörű alkalmazását, arra kollégáimat is ösztönözném.

A büntető tárgyalásokon általánossá vált távmeghallgatási rendszer a járványügyi veszélyhelyzet idején jelentős segítséget nyújtott a tárgyalások megtartásához. Az említett fejlesztések legnagyobb próbatétele a COVID-19 világjárvány okozta eltérő eljárásrend alkalmazása volt. Ezen eszközök használatának mind az eljárások időszerűségére, mind a költségek racionalizálására pozitív hozadéka volt, ezért úgy vélem, hogy a törvényszék leendő kollégiumvezetőjének is hangsúlyos feladata lesz a távmeghallgatási eszközök széleskörű alkalmazásának támogatása.

A közeljövőben kollégiumvezetői közreműködést igényelhet az Előállítási Tevékenység Támogató Rendszer (ETTR) a bíróság általi általános alkalmazása érdekében a munkatársak gyakorlati ismereteinek fejlesztése, melyre a törvényszék elnökének támogatása esetén vállalkoznék.

A digitális innovációk lehetővé tették azt is, hogy a kollégiumi ülések, szakmai tanácskozások online módon, hatékonyabban kerüljenek megtartásra. A kollégium ügyrendje pedig módot ad arra, hogy amennyiben szükséges, a kollégiumi szavazások is elektronikus úton, anonim módon történjenek. Ez nagy segítséget jelent a büntető kollégium tagjai számára, különösen azoknak, akik nem a törvényszék székhelyén dolgoznak.

Az eredmények azt igazolták, hogy a digitalizációs megoldások az ítélezési és az egyéb szakmai munkában is hatékonyan működnek, azok használata a jövőben is szükséges és indokolt. A jó gyakorlat folytatását kollégiumvezetői kinevezésem esetén ösztönözném.

Hosszú távú tervek és azok ütemezése:

- a kollégiumvezetői tisztség betöltését követő évtől kezdődően, majd folyamatosan a digitális vívmányok alkalmazásának kiszélesítése,
- a kollégiumvezetői tisztség betöltésének második felében a jogtudományi eseményekről történő értesítés intézményesítése.

IV.5. Integritás, hozzáférés a bíróságokhoz

A bíróságok integritása, az integritásnak a bírósági szervezeten belüli érvényesülése, az integritást biztosító eszközrendszer, mind olyan fogalmak és kifejezések, amelyek az utóbbi évtizedben érezhetően gyakrabban szerepelnek a szakmai diskurzusban és a közbeszédben is. Pedig az érinthetetlenség és a feddhetetlenség, mint a bíróságok két alapvető sajátosságát, vagyis a függetlenséget és a pártatlanságot magában hordozó fogalmak már a kezdetektől meghatározó elvárást jelentettek a bíróságokkal, a bírakkal szemben, ahogyan napjainkban is határozott igény ezen alapelvek érvényre juttatása.

Az integritást az Országos Bírósági Hivatal elnöke a bíróságok alkotmányos működéséhez szükséges központi igazgatási feltételek megteremtése által biztosítja, a bíróságokat érintő kockázatkezelésről és az integritást sértő események kezelésének eljárásrendjéről szabályzat rendelkezik. Az Etikai Kódex a bírák által követendő erkölcsi normákat tartalmazza.

A Miskolci Törvényszék elnöke számos konkrét intézkedés útján – egyebek mellett szabályozók alkotásával, tudásmegosztással, képzésekkel – segíti elő az integritás érvényesülését. A munkatársak által megismert és az intraneten is hozzáférhető belső szabályzatok rögzítik az integritásra vonatkozó előírásokat. A szabályozók hatályosulását a törvényszék éves integritási jelentése is igazolja, aszerint ugyanis a kollégák hiánytalanul eleget tesznek a rájuk irányadó bejelentési kötelezettségeknek. Ezen túl a törvényszék dolgozói az integritás kockázatait képzés keretében is megismerhetik. Az oktatások közül kiemelendők az Alkotmányvédelmi Hivatal együttműködésével megtartott biztonságtudatossági (ún. awareness) képzések.

Fontosnak tartom kiemelni, hogy a törvényszéken arra kijelölt integritásfelelős fogadja az integritási tárgyú bejelentéseket, aki az általa tapasztaltakról évente jelentést is készít. Nézetem szerint a Miskolci Törvényszéken az integritáskontrollok kiépítettsége teljes, a bíróság tagjainak becsületességét és a korrupció megelőzését elősegítő intézkedések maradéktalanul érvényesülnek. A korrupciós veszélyekkel szembeni ellenállóképességet erősítő integritásszemlélet – szinte rutinszerű – jelenléte a bírák és az igazságügyi alkalmazottak körében is jól felismerhető. Utóbbi fenntartásában való közreműködést kinevezésem esetén folyamatos célnak tekintem.

Az integritás körébe tartoznak a bíróság működésének megzavarását célzó cselekmények, az ítélezést időszakosan megakadályozni szándékozó fenyegetések, illetve a bírósági dolgozók elleni – jellemzően online – támadások is. Fontosnak tartom a bíróság, különösen a bírák és az igazságügyi alkalmazottak elleni támadásokkal szembeni hatékony fellépést, kollégiumvezetőként minden lehetséges eszközzel, támogatni kívánom az ilyen cselekmények visszaszorítására irányuló törekvéseket.

Az integritás követelményét a kollégium és a büntető ügyszak működésére lebontva kijelenthető, hogy az átláthatóság és ellenőrzöttség – a bírói függetlenség sérelme nélkül – egyszerre van jelen mind az igazgatási munkában, mind a konkrét ügyek elbírálásában. A kollégium szervezetére és működésére vonatkozó legfontosabb szabályokat a törvényszék intranetes felületén elérhető ügyrend tartalmazza, azonban az integritás aspektusából talán nagyobb jelentőségű az ügyelosztási rend, melynek alapján az ügyfél meggyőződhet arról, hogy ügyét valóban „törvényes bírója” tárgyalja, a bírák pedig az ügyelosztási rend alapján követhetik nyomon az ügyek kiosztására vonatkozó vezetői gyakorlatot. Integritási szempontból kiemelkedő jelentőségű, hogy a Miskolci Törvényszéken az ügyelosztási rend meghatározása következetesen a vonatkozó törvényi és egyéb jogi szabályozókban foglalt eljárásrend alapján történik, ezen túl a törvényszék ügyelosztási rendje mindenkor aktuális és transzparens, nyelvezete közérthető. Mindezeknek azért van jelentősége, mert az ügyfelek az

elmúlt időszakban sokkal tudatosabban és gyakrabban vizsgálják az ügyelosztási rend tartalmát, mint az korábban jellemző volt.

Az ügyelosztási rend megalkotásának és közzétételének szabályait a vonatkozó jogszabályok és belső szabályzatok rögzítik, a konkrét büntetőügyben eljáró bíró kijelölésére jogosult bírósági vezetőt pedig az SZMSZ nevesíti. A Miskolci Törvényszéken az ügyelosztási rend módosítása a jogszabályok és az ügyviteli rend szerint, minden esetben haladéktalanul megtörténik. A módosítást az ügyszakok kollégiumai, ekként a Büntető Kollégium tagjai is jogosultak észrevételezni, az e körben kialakult gyakorlat hatékonyan működik, az a jövőben is követendőnek látszik. A módosítással érintett hatályos ügyelosztási rend a törvényszék nyilvános honlapján késedelem nélkül, mindenkor közzétételre kerül, ezáltal az ügyfelek számára elérhetővé válik, tehát e körben kollégiumvezetői kinevezésem esetén megoldandó feladat nincs. Természetesen az ügyelosztási rendnek a bírói kar változó személyi összetétele eredményezte, vagy az egyenlő munkateher biztosítása által indokolt szükségszerű felülvizsgálata a jövőben sem lesz mellőzhető. Kinevezésem esetén a törvényszék elnökét az e körben jelentkező szakmai feladatokkal összefüggésben minden lehetséges módon támogatni kívánom.

E témához kapcsolódik az ügyek átosztása, melynek okait és rendjét a jogszabály egyértelműen rögzíti. E körben a büntető kollégium gyakorlata kifogástalan. Az ügyek átosztására csak kivételesen, a legszükségesebb esetekben kerül sor. Amennyiben egy adott ügy intézésére más bírói tanácsot kell kijelölni, az átosztás alapjául szolgáló ok mindig beazonosításra és megnevezésre kerül. A vázolt eljárásrenden változtatni magam sem szeretnék.

Ami az átszignálások alapjául szolgáló egyik okot, a kizárást illeti, a törvényszék elnöke által elrendelt, a relatív kizárási okok bejelentésével kapcsolatos nemrég lezárult vizsgálat is megerősítette azt, hogy visszaélésszerű kizárási bejelentések nem fordulnak elő, ekként e terület beavatkozást nem igényel a leendő kollégiumvezetőtől.

A vonatkozó szabályozás értelmében a kollégiumvezető feladatai közé tartozik a törvényszékre érkező panaszok ügyintézése. Tekintettel arra, hogy kollégiumvezető-helyettesként az elmúlt egy évben érkezett, a büntető és a büntetés-végrehajtási ügyszakot érintő panaszokat szinte kizárólag én intéztem, úgy vélem alapos rálátást és kellő tapasztalatot szereztem e területen. A panaszbeadványok intézése során nagyon fontosnak tartom a beadványban foglaltak teljeskörű kivizsgálását, majd a panaszos részletes tájékoztatását a vizsgálat eredményéről és az eredmény indokairól.

Úgy gondolom, hogy még ha a panaszok jelentős része alaptalannak bizonyul is, néhány alkalmas lehet arra, hogy belőlük olyan általánosítható tapasztalatokat vonjunk le, amelyeket célszerű lehet a bírakkal ismertetni. A panaszbeadványok egy része ugyanis olyan problémákat tárhat fel, amelyek az ügy érdemi intézésében, az azokban meghozott határozatokban nem feltétlenül tükröződnek, azonban a későbbi eljárásokban újra jelentkezhetnek. Ezekből pedig tanulni lehet az ügyfelekkel való bánásmód, az ügyintézés területén, továbbá hasznos lehet a tájékoztatás a hasonló esetek és a későbbi hibák elkerülése érdekében is. Amennyiben a jövőben

kollégiumvezetői minőségemben kerülnének elém az ügyfelek panaszbeadványai, azokat az eddig jellemző körültekintéssel és rend szerint fogom intézni.

Az integritás körébe tartozik az igazgatás transzparenciája is, ezért a kollégiumvezetői hatáskörben hozott igazgatási döntések alapjául szolgáló okok és indokok kommunikációját rendkívül fontosnak tartom.

A bíróság ügyfelek általi elérésének lehetősége az elmúlt években végrehajtott technikai fejlesztések következtében jelentősen kibővült. A széleskörű informatikai lehetőségek, az internethasználat általánossá válása nem hagyta érintetlenül a büntetőeljárásokat sem. A perrend számos olyan jogintézményt vezetett be, amelyek az ügyfelek és a bíróság számára is megkönnyíthetik a kapcsolattartást és a perben szükséges kommunikációt. Az eljárási törvénynek és a kapcsolódó szabályozóknak a témát érintő módosításáról, valamint a változások gyakorlati megvalósításának módjáról, továbbá az ehhez kapcsolódó adatvédelmi szabályokról a kollégák tájékoztatását elengedhetetlennek tartom. Az adatvédelem kérdéskörével összefüggő téma az információbiztonság és az informatikai biztonság is, mely komoly integritási kockázatokat rejtethet magában. Fontosnak ítélem e körben a kollégák tudatosságának fokozását, kollégiumvezetőként erre folyamatosan nagy hangsúlyt fektetnék.

A digitális lehetőségek, az elektronikus kapcsolattartás térhódítása mellett ugyanakkor az is megfigyelhető, hogy sokan még ma is a személyes, kezelőirodai ügyintézkedést részesítik előnyben. Az ügyfelekkel való kapcsolattartás során a kezelőirodák munkatársai képviselik a törvényszéket, az irodákon bármikor előfordulhat olyan szituáció, amely professzionális és gyors megoldást kíván. A szakszerű ügyintézéshez az irodákon dolgozó kollégáknak is tisztában kell lenniük számos eljárási szabállyal, mi több az adatvédelem alapvetéseivel is, ezért szakmai támogatásuk elengedhetetlen. Kollégiumvezetőként utóbbira is kiemelt gondot fordítanék.

A bíróságon folyó munkát és annak eredményeit bemutató, érthető és világos kommunikációt fontosnak tartom, a média érdeklődésének tárgyilagos kiszolgálását evidens igénynek tartom, különösen egyes büntetőügyekkel kapcsolatban. A Miskolci Törvényszék külső kommunikációjának fókuszában az igazságszolgáltatási tevékenység áll, a sajtó képviselői azon belül leginkább a büntetőügyek tárgyalását kísérik figyelemmel. Azt gondolom, hogy a törvényszéken, illetve a járásbíróságokon ma már egyetlen büntetőbíró sem ér felkészületlenül, ha a sajtó képviselője megjelenik a tárgyalóteremben, ugyanis az érintett bírói tanácsot a sajtó várható érkezéséről a sajtóosztály munkatársai előzetesen tájékoztatják, a szakmai támogatáshoz pedig a törvényszék intranetes felületén több gyakorlati segédanyag is rendelkezésre áll. A törvényszék büntetőügyeket érintő kommunikációja professzionális, úgy vélem e körben a kollégiumvezetőnek jellemzően nincs feladata. Amennyiben egy nagy horderejű ún. „mega ügy”, vagy fokozott sajtóérdeklődésre számot tartó büntetőügy miatt mégis szükségessé válna a kollégiumvezető közreműködése, természetesen minden tőlem telhető szakmai segítséggel rendelkezésre állnék.

A büntető ügyszakban kialakult belső kommunikációs gyakorlat alapvetően az írásbeliségre épül. A büntető kollégium vezetője jellemzően körlevélben, e-mailben tájékoztatja a bírákat és az igazságügyi alkalmazottakat az ügyszakot érintő jogszabályváltozásokról, valamint a központi, illetve a helyi igazgatási rendelkezésekről. Az ítélezést érintő közlések platformja pedig a törvényszék intranetes felülete, melynek „szakmai anyagok” rovatában a büntető kollégium anyagai is megtalálhatók. Az írásos tájékoztatási formákat mindenképp hasznosnak ítélem, azonban úgy vélem, hogy a felsorolt elektronikus felületek leginkább információ továbbításra, mintsem a munkatársak közötti kommunikációra alkalmasak.

A jövőben – az említett tájékoztatási módok mellett – a belső kommunikáció során feltétlenül törekednék a kollégákkal való közvetlen, az álláspontok megosztását, az együtt-gondolkodás lehetőségét megeremtő személyes kontaktusra. A dialógus lehetőségének biztosítását különösen fontosnak ítélem azokban a helyzetekben, amelyek kezelése a kollégák többségét érinti, vagy a munkatársak egy-egy csoportjára hosszabb távon plusz terhet ró. Úgy vélem, hogy az ilyen szituációk megeremthetik a létjogosultságát az ad hoc jellegű tanácskozásoknak, megbeszéléseknek, ahol az érintettek egymás jelenlétében kifejtethetik véleményüket, vagy megoldást javasolhatnak a felmerült problémára. A közös munka eredményeként született döntést kicsit mindenki magáénak érezheti, ezért az talán könnyebben elfogadható, még akkor is, ha nem feltétlenül kedvező. Hiszek abban, hogy a visszacsatolásra építő pozitív kommunikáció hosszabb távon mindenképp gyümölcsöző lehet.

Kollégiumvezetői kinevezésem esetére másik fontos vállalásomnak tekintem, hogy minden munkatársamat meghallgassam és kellő időt szánjak a hozzám forduló kollégákra. Azt szeretném, ha a munkatársaim a kollégiumvezető irodájára nem elefántcsont-toronyként tekintenének, ha sem a bírák, sem az igazságügyi alkalmazottak nem aggódnának amiatt, hogy felkereshetnek-e az irodámban, felhívhatnak-e telefonon egy akut probléma esetén. Célom, hogy a kollégáim bizalommal forduljanak hozzám és minden eléjük kerülő probléma – szükség esetén azonnali és megnyugtató – megoldást találjon.

Hosszú távú tervek és azok ütemezése:

- a bíróság, különösen a bírák és az igazságügyi alkalmazottak elleni támadásokkal szembeni hatékony fellépés folyamatos támogatása,
- a hatékony panaszügyintézés, az igazgatási tevékenység fokozott transzparenciájának folyamatos fenntartása,
- a tisztség betöltését követő első évtől folyamatosan a kollégák adatvédelmi tudatosságának fokozása
- nyílt, konstruktív kommunikáció.

IV.6. Oktatás, képzések

A minőségi ítélezés fenntartásához és további fejlesztéséhez, az egységes joggyakorlat megerősítéséhez, valamint a jogértelmezési kérdések magas szakmai színvonalú megválaszolásához elengedhetetlennek tartom a kollégák számára szervezett hatékony

edukációt, továbbá fontosnak ítélem a munkatársak önképzését is. Ahogyan az Országos Bírósági Hivatal elnöke által jóváhagyott központi képzési terv érvényesíti a bíróság tudásalapú szervezeti jellegét és segíti a szakmai kompetenciák megszerzését, úgy a Miskolci Törvényszék maradéktalanul biztosítja dolgozói számára a kurzusokon való részvételt, továbbá a szervezeti lehetőségekhez képest támogatja az önképzést.

Az oktatás területén a törvényszék igazgatási vezetője, illetve oktatásfelelőse rendelkezik döntési kompetenciával, ugyanakkor a büntető kollégiumot érintő kérdésekben a kollégiumvezető szakmai álláspontja is befolyásoló tényező lehet. Kollégiumvezető-helyettesként – természetesen kizárólag szakmai vonatkozásokban – jelenleg is közreműködöm a büntető ügyszakot, elsősorban az ide beosztott igazságügyi alkalmazottakat érintő aktuális képzések tartalmának kidolgozásában. Mindezeket túl ahogyan tettem azt az elmúlt időszakban, a jövőben is vállalnám, hogy ha az ügyszakot érintő jogszabályváltozás miatt, vagy az általam tapasztalt más okból felmerül a munkatársak szervezett szakmai támogatásának szükségessége, arról – a szolgálati út betartása mellett – az oktatásfelelős felé jelzéssel éljek.

Összhangban a törvényszék célkitűzéseivel, kollégiumvezetői megbízásom esetén a módomban álló lehetőségeket kihasználva támogatnám az ügyszakba beosztott bírák és igazságügyi alkalmazottak munkáját segítő, produktív képzési rendszer működtetését. Mindenképpen arra buzdítanám a kollégákat, hogy a lehetőségeikhez képest a lehető legnagyobb arányban vegyenek részt a képzéseken, legyen az központi, regionális vagy helyi szervezésű.

A képzéseket illetően a kollégiumvezetői működésem egyik első intézkedése lenne javaslattal élni a törvényszék igazgatási vezetése felé annak érdekében, hogy egy-egy jogterületen nagy tapasztalattal és előadói kvalitásokkal rendelkező kollégák – természetesen önként vállalt – részvételével büntető kollégiumi oktatói kör kialakítására kerüljön sor. A kör tagjai közül kerülhetnének ki a központi és a regionális képzések, valamint a helyi büntető bírói szakmai oktatások előadói, workshopok vezetői, mintegy a téma szakértőiként. Azt gondolom, hogy az intézkedés hozzájárulhatna a képzések szakmai tekintélyének további növeléséhez.

Bírósági vezetőként mindig motivált, hogy a bírák és az igazságügyi alkalmazottak a képzéseken való részvétellel ne csak a kötelezettségüknek tegyenek eleget, hanem abból profitáljanak is. Az oktatásokkal kapcsolatban kiemelt szempontnak tartom, hogy ne a képzések számának, hanem az ítélkezési gyakorlat fejlesztését szolgáló minőségnek legyen meghatározó jelentősége. Utóbbi nyomán az ösztönözném, hogy a kollégáknak olyan képzéseket szervezzünk, amelyek az ítélkezési tevékenységet eredményesen támogatják és amelyeknek sommázata a mindennapi munkában jól hasznosítható.

Azt gondolom, hogy ugyanazon képzés nem mindenki számára hasznos, nem minden ember ugyanazon témakörben vár támogató segítséget és az igényelt támogatás módszere is mindenkinél más és más. Éppen ezért megfontolandónak tartom annak átgondolását, hogy ugyanazon tárgybeli és módszereken alapuló képzést igénylik-e a több éves szakmai tapasztalattal bíró kollégák, mint a határozott időre kinevezett, vagy rövidebb gyakorlattal rendelkező bírótársaink. A már működő szakmai műhelyek mellett az elkövetkező években

mérlegelhető lehetne a képzések további, például a büntetőügyekben ítélkező bírák szakmai tapasztalatán alapuló, illetve a sajátos igényeikhez igazodó további egyéniesítése, hiszen ahogy Eötvös Lóránd fogalmazott *„Többet lát egy ország természeti szépségéből az az utas, aki tapasztalt vezető kíséretében tervszerűen megválasztott ösvényeken bejárja annak néhány legérdekesebb vidékét, mint az, aki végig nyargal minden szélesre taposott országútján.”*

A kollégium közreműködésével szervezett képzések módszerének (frontális előadás, workshop stb.) megválasztásakor a törvényszék elnökhelyettesének egyetértése esetén, elsősorban a kollégák elvárásait és a feldolgozásra kerülő témát tartanám szem előtt. Nem vitásan vannak olyan szakmai kérdések, amelyeknél kifejezetten a frontális előadások bizonyulhatnak hatékonyabbnak, máskor a kisebb csoportokban zajló, ún. workshop jellegű képzések eredményesebbek. Tapasztalataim szerint az interaktív, a kollégák véleményének azonnali megismerésére lehetőséget biztosító szakmai műhelyek egyre népszerűbbek, ezért a magam részéről, ha azt a tartalom lehetővé teszi, a Miskolci Törvényszék igazgatási vezetőinek támogatását kérve, fokozatos bevezetéssel inkább a kisebb létszámú, a közvetlenebb együttműködést lehetővé tevő szakmai programok szervezését kezdeményezném. Azt gondolom ugyanis, hogy a kollégák az általuk javasolt témában szervezett, jól előkészített konzultáció lehetőségét szívesebben vennék igénybe, ezáltal pedig a legeredményesebb és legnagyobb élményt adó oktatási forma valósulhatna meg.

A távolabbi jövőben lehetőséget látnék arra is, hogy a kisebb létszámú szakmai műhelymunkában a rövidebb bírói gyakorlattal rendelkező kollégák és a téma jellegétől függően a bírósági titkárok is megmérethessék magukat, természetesen a nagyobb szakmai tapasztalattal rendelkező bírák pártfogó támogatása mellett.

Ami az oktatás megvalósításának technikai formáit illeti alapvetésként rögzíthető, hogy azok az elmúlt években lényegesen átalakultak, a világjárvány hatására háttérbe szorultak a személyes jelenléttel tartott képzések, megjelent és teret hódított az online, illetve az ún. hibrid típusú oktatás. Az általam vezetett kurzusokon mindhárom módszer előfordult, azt gondolom, hogy valamennyi létjogosultsága alátámasztható. Vitathatatlan a jelenléti képzések, tréningek közvetlen kontaktuson alapuló hatékonyságának előnye, azonban kifejezetten hasznosnak vélem az online formában megtartott előadásokat is. Ezek szakmai szempontból rendkívül jól hasznosíthatóak, szükség esetén visszanezézhetőek, további előnyük még, hogy a meghallgatásuk nincs egy adott időponthoz kötve, így az könnyebben beilleszthető a bírák feszes munkarendjébe.

Ugyanakkor amíg a frontális előadások online is hatékonyak lehetnek, a workshopok – véleményem szerint – leginkább személyes jelenléttel működhetnek gördülékenyen. A hibrid megoldás pedig kifejezetten alkalmasnak tűnik a rövidebb tartamú, egy-egy aktuális témára koncentráló szakmai megbeszélések lebonyolítására is, de egyéb oktatások esetén szintén munkavállaló- és munkaidőbarát megoldásnak bizonyulhat. A hibrid típusú kurzusok a Miskolcon szolgálatot teljesítő résztvevőknek személyes, a vidéki járásbíróságokon dolgozó munkatársaknak pedig online részvételt tesznek lehetővé a tanácskozásokon, oktatásokon. Az utóbbi időszakban megvalósult informatikai fejlesztések által mind az online, mind a hibrid

módszer megbízhatóan hatékonynak bizonyult, ezeket kinevezésem esetén is folyamatosan népszerűsíténém.

A képzéseknél fokozott figyelemmel lennék az igazságügyi alkalmazottak oktatására is.

A bírósági titkárok és a fogalmazók edukálásával kapcsolatos álláspontomat a pályázat emberi erőforrásokkal foglalkozó fejezetében már érintettem, azt megismételni nem szeretném. Fontosnak tartom azonban megjegyezni, hogy vélekedésem szerint a törvényszéken a fogalmazók oktatása, melyet a törvényszék elnökhelyettese irányít és koordinál, kivételesen magas színvonalon zajlik. Igazolják ezt a fogalmazók által a szakmai versenyeken és a jogi szakvizsgán elért kimagasló eredmények is. A fogalmazók képzésében évek óta részt veszek, ezt a tevékenységet, ha arra lehetőséget kapok, a továbbiakban is folytatni szeretném.

Kollégiumvezetői kinevezésem esetén folyamatosan hangsúlyt fektetnék a büntető ügyszakba beosztott bírósági ügyintézők oktatására és a tisztviselők szakmai fejlődésének a támogatására, mert úgy vélem, hogy a bírósági ügyintézők és a tisztviselők értékes munkája nélkül a bíróság feladatainak színvonalas ellátása nem lehet teljes. E körben fontosnak tartom hangsúlyozni a kezelőirodák dolgozóinak képzését is. Szükségesnek ítélem, hogy a bírósági ügyintézők és a tisztviselők a feladataikat érintő esetleges jogszabályi változásokkal tisztában legyenek, alapos és naprakész tudással rendelkezzenek, hiszen munkájukkal az ítélkezést, a bírák feladatainak ellátását támogatják, ami csak pontos és megbízható ismeretek mellett lehet eredményes.

A törvényszék elnökhelyettesének megbízásából kollégiumvezető-helyettesi minőségemben az elmúlt években már részt vállaltam a büntető ügyszakban szolgálatot teljesítő bírósági ügyintézők képzésére irányuló oktatási terv összeállításában, a képzéseket pedig – a jóváhagyott oktatási terv szerint – magam vezetem és teszem ezt jelenleg is. A képzéseken a törvényszékre beosztott ügyintézők mellett, a törvényszék illetékességi területén működő járásbíróságokon büntető ügyszakban dolgozó ügyintézők számára is biztosított a részvétel, amikor pedig a képzés témája indokolta, például a BIR-O rendszer használata, a felterjesztési gyakorlat, az anonimizálás tárgyában megtartott oktatások esetén, a tisztviselői kar is meghívást kapott az eseményre. A gyakorlat eredményesnek mutatkozott, a képzéseken a járásbíróságok rendszerint képviseltették magukat és ha arra lehetőség volt, a tisztviselő kollégák is éltek a részvétel lehetőségével. Tekintettel arra, hogy az ügyszakban dolgozó ügyintéző kollégák munkaköre, valamint az általuk ellátott feladatok, tevékenységek lényegi tartalma valamennyi bíróságon csaknem azonos, az egységes tartalmú képzés a törvényszék egységes büntető ügyviteli gyakorlatának fenntartása és megerősítése szempontjából indokoltnak mutatkozna a jövőben is.

A tisztviselők oktatásával összefüggésben a jövőben felmerülhet az újonnan szolgálati viszonyt létesítő munkavállalók képzése is, melynek a pozitív hozadéka a bírósági szervezet számára hosszú távon kiemelkedő lehet.

Kollégiumvezetői kinevezésem esetén – az oktatásfelelős támogatását kérve – fokozott figyelmet fordítanék a bűnjelkezelés témakörére. A bűnjelek jogszabályoknak megfelelő,

helyes kezelése a büntetőügyek elbírálása szempontjából döntő jelentőségű lehet, ezért a bűnjelkezeléssel foglalkozó kollégák szakmai támogatásának fontossága nem vitatható. Figyelemmel arra, hogy a törvényszék bűnjelkezelési tevékenységről szóló szabályzata e tevékenység jogi-szakmai vezetését a kollégiumvezető hatáskörébe utalja e feladat ellátása a szakmai vezető kötelezettsége is.

Az elmúlt időszakban megjelentek az OBH képzési palettáján a feszültségcsökkentés, a konfliktuskezelés, a kiégés megelőzése tárgyában szervezett tréningek, melyek szükségessége feltétlen és nyilvánvaló. A bíróság dolgozói az emberekkel való folytonos és jellemzően érzelmileg terhelt interakciók miatt fokozottan ki vannak téve a stressz, a konfliktusok okozta feszült élethelyzetek veszélyének, mely hosszabb távon, megfelelő támogatás nélkül könnyen kiégéshez vezethet. A kiégés pedig akadályozhatja a produktív munkavégzést, súlyosabb esetben munkaképtelenséget okoz. A magam részéről nagyon hasznosnak ítélem a mentális egészség fenntartását célzó kurzusokat, vezetőként a kollégák részvételét is támogatnám.

Az ítélkezési munkát támogató tapasztalat- és információcsere szempontjából indokoltnak látom a jogász hivatásrendekkel és a társszervekkel való, szervezett keretek között megvalósuló szakmai kapcsolattartást, kinevezésem esetén abban magam is részt vállalnék.

Számomra az oktatás kifejezetten fontos területe a vezetői munkának, ez sarkall arra, hogy részt vállaljak a Magyar Igazságügyi Akadémia által szervezett központi képzésekben, előadóként közreműködjek a Miskolci Törvényszék szervezésében megtartott, az ügyszakot érintő oktatásokon, legyen szó a bírák, vagy az igazságügyi alkalmazottak képzéséről. Évek óta részt veszek a bírósági fogalmazók mentorálásában és oktatásában, vizsgabizottsági tagként pedig az igazságügyi alkalmazottak bírósági ügyviteli vizsgáján. Bekapcsolódva a bírák munkájának vizsgálatába és értékelésébe, több – járásbíróságon, törvényszéki első- és másodfokon ítélkező – bíró kolléga bírói munkájának vizsgálatában és értékelésében működtem közre. 2020-ban mentor bírói kijelölést kaptam az Országos Bírósági Hivatal által a bírósági eljárások ésszerű határidőn belüli befejezésének elősegítése és az elhúzódó pertartamú ügyek számának csökkentése érdekében elrendelt szakmai támogatás nyújtására. Ezen tevékenységeket, ha arra lehetőséget kapok, a jövőben is folytatni kívánom.

Elkötelezettnek érzem magam a fiatalabb jogászgeneráció magas színvonalú képzése iránt is. Csaknem egy évtizede tagja vagyok a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Záróvizsga Bizottságának, az Országos Jogi Disputa Verseny zsűrijében való részvétellel a versenyző hallgatók munkájának értékelését segítettem.

Nagyszerűnek tartom a törvényszék és a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának együttműködése keretében megvalósuló Szakmai Gyakornoki Programot, mely kiváló lehetőség arra, hogy a diákok rálátást nyerjenek a bírói hivatás mibenlétére, majd fogalmazóként a bíróságon kezdjék meg pályafutásukat. Fontosnak ítélem továbbá a bírói hivatás népszerűsítése szempontjából azt, hogy a joghallgatók számára a három hetes joggyakorlatuk letöltésére a törvényszék lehetőséget biztosít, melynek keretében a diákok ügyszakonként és ítélkezési szintenként tekinthetnek be a bíróságainkon folyó munkába. A

jövőben szívesen segíteném az ügyszakba beosztott hallgatók bírósági gyakorlati idejének tartalmas eltöltését.

Említésre érdemes még, hogy a törvényszék lehetőséget biztosít az igazságszolgáltatás iránt érdeklődő középiskolás diákoknak arra, hogy előzetesen egyeztetett és szervezett formában bírósági tárgyalásokon vegyenek részt. A diákok leginkább a büntetőperек iránt érdeklődnek, ekként a kiválasztott tárgyalások az ügy tárgyra figyelemmel hozzájárulhatnak a fiatalok jogtudatosságának fokozásához.

Elismerésre méltónak találom, hogy a kollégák a bírósági szervezet által biztosított képzések mellett fontosnak tartják az önképzést, melynek keretében többen szakjogász végzettséget, nyelvtudást, vagy egyéb szakmai képesítést szereztek. Kollégiumvezetői kinevezésem esetén – természetesen a törvényszék elnökének hozzájárulását kérve – törekednék arra, hogy a bírák speciális ismeretei, az egyénileg megszerzett kompetenciák az ügyek kiosztása során a jogszabályok biztosította keretek között számításba kerüljenek és megfelelő méltánylást nyerjenek. Úgy gondolom, hogy amennyiben a bírák elismerve éreznék a munka mellett megszerzett tudásukat, az további ösztönző erőként hatna a szakmai ismeretek bővítése iránti igényeikre és kedvező hatással lehetne a kollégák munkahelyi „jóllétére” is. Nézetem szerint ugyanis a munkatársai iránt felelősséget viselő vezetőnek nem csupán a probléma megjelenésekor kell fokozott odafigyeléssel fordulni a kollégái felé, de a mindennapokban sem zárható ki teljesen az egyéni élethelyzetek akceptálása, az emberi tényezők iránti fogékonyság, a kiérdemelt elismerés.

Kollégiumvezetői pályázatom eredményessége esetén az ismertetett célok mentén haladva az OBH központi oktatási tervéhez maradéktalanul alkalmazkodva és a törvényszék elnökével, valamint oktatásfelelőssel együttműködve, az ő célkitűzéseiket feltétlenül támogatva kívánom végezni a képzéssel kapcsolatos feladataimat, bízva abban, hogy a bemutatott terveim megvalósítása által a kollégáim és a hivatásom hasznára tehetek.

Hosszú távú tervek és azok ütemezése:

- a kollégiumvezetői kinevezést követő évtől kezdődően a produktív képzési rendszer működtetésének büntető szakmai támogatása, kollégiumi oktatói bázis létrehozása,
- a kinevezést követően folyamatosan a büntető ügyszakba beosztott igazságügyi alkalmazottak tematikus és gyakorlati alapokon nyugvó képzésének megvalósítása,
- a tisztség betöltésének második részében a büntető kollégium által szervezett szakmai programok bírói kompetenciákhoz igazodó fokozottabb egyéniesítése, a rövidebb gyakorlattal rendelkező bíró kollégák szélesebb körű bevonása a szakmai műhelymunkába,
- a kollégiumvezetői kinevezést követő évtől a büntetőeljáráshoz kapcsolható területen dolgozók – bűnjelkezelő – szakmai támogatása, fejlesztése önképzés, mentálhigiéniai tréningek folyamatos népszerűsítése.

„Az igazi törvényt nem írták könyvekbe és nem örködnek fölöttük fizetett tisztviselők. (...) Veled, benned és körülötted élnek, és a világ teremtésétől a világ végezetéig változatlanok. Meghatározzák, hogy mit tehetsz és mit nem tehetsz, megéreztetik veled a különbséget jó és rossz, szép és csúnya között.”

Wass Albert

Záró gondolatok

A bírói hivatás évszázadok óta kíséri az emberi társadalmat. A bírósági szervezet processzusain, tradícióin a történelmi és társadalmi változások egyaránt nyomot hagytak, míg a bírák öntudatát állandó értékek alapozzák. A hatékonyság és az időszerűség, a színvonalas ítélkezés iránytű a bíróságok működése során. Ugyanakkor mi Tisztelt Bírótársaim, valamennyien érezzük, tudjuk, hogy „bírónak lenni” sokkal összetettebb tartalmat hordoz. Mi vagyunk azok, akik a bírósági szervezetet az egyedi ügyekben, az ügyfelekkel való érintkezés során képviseljük, akik az ügyfelek számára az igazságszolgáltatás arcát megjelenítjük. A közfigyelem fókuszában végzett munkánkkal képesek lehetünk hatást gyakorolni a teljes bírósági rendszer megítélésére; mi több, biztosítani a bírói döntések legitimációját és elismertségét is.

Hivatásunk ekkénti gyakorlásának, feladataink teljesítésének azonban alapvető feltétele a valós igényeken nyugvó erős vezetői mecénátúra. A mindennapi munka személyi és tárgyi feltételeinek megteremtése, az ítélkezési tevékenység időszerű, szükség esetén azonnali rendelkezésre állással történő szakmai támogatása, a munkateher arányos elosztása, a teljesítmény elismerése. A közvetlen és a kölcsönös megszólalás lehetőségét biztosító hiteles kommunikáció, az egyéni élethelyzetek empátikus, a személyes igényekhez leginkább igazodó kezelése.

Ez az én vezetői ars poeticám!

Hittel vallom ugyanis egykori professzorom, Zlinszky János gondolatait, miszerint *„A bíró is akkor biztos a dolgában, ha társadalmi tekintélye van. A társadalmi tekintélyét az adja, ha megelégedezik neki, ezáltal elhiszik, hogy azon a helyen, ahová őt ültették, ő azért ítélkezik, mert ez a dolga a mi meghatalmazásunk alapján.”*

A kollégiumvezetői tisztség elnyerése esetén hivatalomat az Országos Bírósági Hivatal elnöke által meghatározott célkitűzések és elvek mentén, a Miskolci Törvényszék elnökével együttműködve, az általa megfogalmazott közép- és hosszú távú tervekhez igazodva, a pályázatomban részletezettek szerint kívánom ellátni. Célom, hogy a kollégáimmal összefogva

a kollégium minden szakmai segítséget és támogatást biztosítson a bírának és az igazságügyi alkalmazottaknak ahhoz, hogy munkájukat magas színvonalon végezhessék.

Pályázatomnak ilyen motivációja van, miközben egy kiemelkedő teljesítményt nyújtó, sikeres kollégium működtetése és a bírói életpálya társadalmi elismertségének fokozása mellett maradéktalan helytállásra törekszem a munkám minden területén.

Ehhez kérem a Kollégium, a Bíró Társaim, a Miskolci Törvényszék igazgatási vezetői, valamint Tisztelt Elnök Úr bizalmát és támogatását.

Köszönöm!

Miskolc, 2023. június 5.

dr. Horváth Dóra
törvényszéki bíró

